

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!

Sokolské souzvuky

č. 8 – 9 – srpen, září 2017

Ročník 7.

***„Právo přikazuje čestně žít,
neurážet druhého a každému přiznávat,
co mu náleží!“***

Ulpianus

Obsah:

Úvodní slovo — *Vstupujeme do sletového roku*

Metodika

Páteř a záda

Statický strečink- protahování svalů

Zapomenuté nářadí

Sletová štafeta a Večer sokolských světél

Sokolským cvičitelům!

Nejenom pohybem živ je sokol

„Demokracie umírá na demokracii!“

7. června 2017 – Poslanecká sněmovna

Národní identita – zastavení 17 – po roce 1848

Komu stavět pomníky?

Kaleidoskop: srpen - Satschmo

Penicilin

Návrat svatováclavské koruny do Prahy

Vlastenci – požár a Národní divadlo

Bitva u Domažlic – 14. srpna 1431

Jan Neruda – klasik české literatury

září - Antonín Dvořák – česká hudba a svět

Henri de Toulouse – Lautrec

Hokej a tenis

První česká svatá

Jaroslav Seifert – nositel Nobelovy ceny

Nazapomenutelná zářijová výročí

Naši furianti – sletový seriál 2.

Svědkové národní minulosti

Hrad Kost – perla Českého ráje

Zprávy z jednot a – tentokrát ze Slovenska

Gajáry – červenec 2017

Závěrečné slovo

Pokračování za tečkou

Úvodní slovo

Vstupujeme do sletového roku

Venku září slunce, nebe je modré – je krásný letní den, ale datum prozrazuje, že konec prázdnin není vůbec tak daleko, jak bychom si přáli. Až skončí srpen, začne nový školní i cvičební rok – a protože to bude rok 2017 – 18, nebude to rok ledajaký.

Bude to rok stého výročí vzniku republiky. Od doby vzniku našeho novodobého státu uplynulo mnoho času poznamenaného neúspěchy i úspěchy, mírem i válkami, usilovnou prací i neuvěřitelným lajdáctvím, nezodpovědností a naopak dobrou vůlí i obětmi obyčejných lidí. Svět se měnil a mění – a, bohužel, nemůžeme být s jeho vývojem spokojeni. Zdá se, že lidé jsou nepoučitelní – pálí je dobré bydlo a vyhledávají zbytečná

nebezpečí a vzrušení, opouštějí osvědčené myšlenky a ideje – marně se ptám proč. I v prostém životě nás přece potkává spousta dobrodružství a vzrušení, po kterém lidé odjakživa prahnou – záleží jen na nás, na naší vůli a také schopnosti radovat se i z malých věcí.

V každém případě sto let trvání nového státu je výročí, kdy nebude stačit pouze oslavovat, ale bude potřeba zamyslet se! Myšlení bez konání, jednání však nemá smysl!

Jsme členy organizace, která měla (a měla by mít i v současnosti!!) vysoký morální kredit u nás doma, ale i ve světě. Celou svou existencí je spjata s myšlenkou svobody, zodpovědnosti a národní samostatnosti. Jestliže je pravda, že státy se udržují těmi ideály, kterými vznikly – je před námi spousta práce, a to práce, která nepočká, ale musí být prováděna tady a teď, nelze ji odkládat. Tu práci za nás nikdo neudělá, každý z nás tu má své místo, svůj „post“, na kterém je nutno pevně stát.

Je neuvěřitelné, jak ten čas letí. Skoro jsme nezapomínali, že už uplynulo pět let od posledního sokolského sletu – a začínáme znovu. Teď už konkrétně bude záležet na celém členstvu, nejen na práci několika vlastních organizátorů. Šestnáctý všesokolský slet bude mít významné místo v historii sletů – přichází čas, kdy musíme dokázat především sami sobě, že „na něj máme“, že máme co říci české společnosti. Myslím, že neříkám nic nového, když musím konstatovat, že se počet našich cvičenců nijak nezvyšuje, spíš naopak. Slety už dávno nejsou pro naše členy společnou akcí, na kterou šest let čekáme, na kterou se připravujeme a na kterou se těšíme. Ze zkušenosti víme, že před sletem se nám do tělocvičny vrátí tzv. „sletušky“, které ve sletovém mezidobí o tělocvičnu ani nezavadí – a naopak, že musíme využívat další mimořádné cvičební hodiny k nácviku, pokud nechceme ztratit, ty, kteří nácvik odmítají. Z těchto faktů vyplývají těžkosti, tak dobře známé cvičitelům v jednotách. Na jedné straně velká fluktuace cvičenců, na druhé jejich nedostatečná pohybová úroveň a kvalita jejich pohybové paměti a prostorové orientace. Jsem přesvědčena, že tyto problémy dokážeme společně zvládnout, vlastně nám nic jiného ani nezbyvá.

Chtěla bych však oslovit čtenáře těchto řádků – svou aktivní účastí na sletu podpoříme nejen oslavu vzniku a stoletého trvání státu, ale především se veřejně přihlásíme k myšlenkám, které tento stát stvořily a vybojovaly. Dědictví těch, kteří tu byli před námi, nelze podceňovat a opomíjet. Věříme přece, že je naším úkolem předávat dál češství a český jazyk, což jediné může zaručit další existenci státu. Svou účastí každý z nás přispěje k přípravě a uvědomění společnosti, která ponese dál poselství dobra, součinnosti, spolupráce a tolerance, poselství osobní zodpovědnosti každého z nás!

Nazdar!

Jarina Žitná

Metodika

Páteř a záda

Stížnosti na bolesti zad, případně páteře můžeme slyšet kdykoliv a kdekoliv. Dovedou znepríjemnit život, omezovat pracovní schopnost – dokážou dokonce člověka docela vyřadit z pracovního procesu.

Proč? Příčin je celá řada a, bohužel, většinou se na tomto faktu podílejí nejrůznější faktory, které jsou typické pro dnešní, převážně sedavý způsob života.

Vraťme se však na začátek – lidský druh se vyvíjí zhruba 2 miliony let. Za tu dobu došlo k obrovským změnám v jeho způsobu života. Lidský druh se začal odlišovat od svých dávných předchůdců - začali jsme chodit „po zadních“ a přešli ke vzpřímenému držení těla, které umožňovalo vyrovnávat se s klimatickými podmínkami, získávat potravu

sběrem, lovem a později primitivním zemědělstvím. Lidé se naučili pracovat s ohněm, socializovali se, přecházeli k pospolitému způsobu života, časem docházelo i k dělení práce. Vzpřímená poloha těla způsobovala i vývoj páteře jako nosné části, dolní končetiny zmohutněly (nesou přece celou váhu jedince).

Zajímavé je, že vývoj páteře dítěte dnes vlastně kopíruje dlouhá léta vývoje lidského rodu, kdy došlo ke změně držení těla a způsobu pohybu – se sezením dochází zvolna k fyziologické změně zakřivení páteře (esovitě zakřivení), které umožňuje vzpřímený postoj člověka, páteř je skutečnou osou těla – a každé její nesprávné postavení může být důvodem bolesti a špatné pohyblivosti.

Ke změně došlo asi před 200 sty lety, kdy se vlivem průmyslové revoluce změnil způsob života člověka, který se sice začal zbavovat té nejhorší tělesné dřiny, naučil se používat nejrůznějších dopravních prostředků, které mu šetřily čas i námahu, ale přechod více méně k sedavému způsobu života, případně k jednotvárné fyzické práci dlouhou dobu v jedné pozici má, samozřejmě svůj rub - a dnes ho známe. Otázkou ovšem je, co a jak dělat, abychom negativní důsledky moderního způsobu života (počítače, nedostatek pohybu a fyzické námahy) co nejlépe eliminovali.

V posledních letech je zjištěn enormní počet dětí a mladých lidí s vadným držením těla, takže ke zmíněným potížím dochází daleko dříve, dokonce už i u školních dětí. Poškození, vzniklé vadným držením těla a jednostranným zatížením může způsobit až vyřeznutí meziobratlových plotének – a to už je poškození velmi vážné. Vadné držení těla, tzv. svalová dysbalance způsobuje poruchy statiky páteře doprovázené dalšími problémy.

U mladých lidí a dětí se negativně projevuje především naprostý nedostatek aktivního pohybu, ale také jednostranná orientace na jeden sport. Je to o to horší, že právě tato jednostranná orientace začíná už v nízkém věku – stále stejné stereotypní pohyby zatěžují (často neúměrně) stejné svalové skupiny, což vede k jednostrannému přetížení a poškození pohybového aparátu. Většina dětských lékařů na to neustále poukazuje a vyjadřuje se ve prospěch „tradičního sokolského cvičení“, které zatěžuje organismus rovnoměrně – a je tedy pro správný vývoj dítěte optimální. Bohužel však tady lékaři a rozumní lidé mají nesmírně silného protivníka ve veřejném mínění, že je nutno věnovat se určitému sportu už od útlého dětství, specializace je „nutná“, chceme-li mít v pozdějším věku výsledky a úspěchy. Znam případ, kdy u dítěte zařazeného už několik let do oddílu florbalu, zjistil lékař při normální prohlídce závažné vady v držení těla, které už zasáhly i vývoj páteře – doporučil rodičům „sokolskou výchovu“. Nic se ovšem nezměnilo – dítě zatím nemá potíže a tak se dál sklání nad hokejkou a jednostranná rotace páteře vytváří reálné předpoklady k potížím, které se docela určitě během let dostaví. Ještě horší je zřejmě obrovské množství dětí, které odmítají pohyb jako takový. Slyšela jsem v televizi rozhovor se žákyní osmé třídy, která se stěžovala na velké ztráty času věnovaného školnímu tělocviku, což je podle ní k ničemu, protože tyto hodiny kradou čas, kdy je možno sedět u počítače a „dělat něco pořádného“.

Proti veřejnému mínění se bojuje těžko. Televizní pořady jsou přesyceny sportovními akcemi nejrůznějšího druhu – dobře se na to kouká. Děti pak buď mají vzory ve vynikajících sportovcích (jezdí po světě, jsou předmětem uctívání a obdivu) a chtějí se jim podobat, druhá skupina si však uvědomuje, že na vrcholové výkony nemá a nikdy mít nebude – a tak se raději věnuje jiné bohubilé činnosti. Že při tom hraje úlohu i lenost, je jasné. Bohužel, rodiče si často představují, že jednou jejich ratolesti budou mít krásný život a dostatek peněz, protože budou novými Jágry, Lendly a dalšími. Stále více se uplatňuje možný finanční efekt takového způsobu života.

Samozřejmě, že v Sokole máme talenty, pečujeme o ně a snažíme se o jejich růst. To je v pořádku, stejně jako vědomí, že přirozená soutěživost je pro mladého člověka daná už

jeho podstatou. Zdravotních problémů, vznikajících soustavným přetěžováním si jistě jsou školení tréneři sportovních oddílů vědomi, takže zařazují do svého programu i cvičení vyrovnávající a rehabilitační. To je snad v pořádku, ale je fakt, že si této potřeby nejsou vědomi rozhodně všichni, stejně jako rodiče, kteří – pokud se nedostaví potíže, většinou potřeby rovnoměrně se vyvíjejícího se organismu neberou na vědomí!

Na neštěstí se potíže objevují až v momentě, kdy bolesti ukazují, že je někde chyba. Bolest se projevuje v okamžiku, kdy je systém přetížený a bolest vyvolává křeč – spasmus kolem postiženého segmentu páteře, případně svalu. Dnes se zdá, že pomoc je celkem snadná – prostě si vezmeme pilulku, která uvolní stažené svaly kolem místa postižení, v horším případě využijeme obstríku postižené oblasti, případně masáže a rehabilitačního cvičení (to má však smysl pouze pokud ho provádíme dlouhodobě a systematicky). To ovšem nestačí, chce to rozumný tělocvik od dětství až do pokročilého věku.

Bolesti v oblasti zad se jen málokdy projevují izolovaně. Naopak bývají doprovázeny bolestí v kyčlích, kolenou a beder. Situaci v takovém případě ztěžuje i fakt, že se člověk automaticky snaží bolestivou oblast vyřazovat z pohybu (ulevuje si!) – takže jejich funkci přejímají další části těla, které jsou následně přetíženy. Důvodů, proč nás bolí záda je mnoho – mohou to způsobovat genetické záležitosti (vrozené vady páteře!), ploché nohy, zkrácené svaly způsobující dysbalanci, ale také nesprávné dýchání.

Je proto třeba naučit se dobře a rozumně zacházet se svým tělem a získávat stereotypy správného sezení, chůze, pohybu – tak, abychom fyziologické možnosti pohybového aparátu využívali správně a vyvarovali se negativního působení nečinnosti nebo naopak přetěžování.

A tady mají cvičitelé v našich jednotách obrovskou možnost zasáhnout do rovnoměrného rozvoje – (a pozor! Nejen tělesného, ale i duševního!) mladého člověka! Tento požadavek měli ve svém programu už i staří Řekové, jejichž dědictví se nám zachovalo v díle Miroslava Tyrše.

Nedostatek tělesné aktivity má za následek i řadu problémů, které na první pohled s tímto faktem nespojujeme. Jsou to pocity únavy, nesoustředěnost, bolesti zad a hlavy, úbytek energie a celková apatie. Pohybový obsah sokolských cvičebních hodin je už tradičně zaměřen na všestranný rozvoj organismu, zvyšování kondice a jejího udržování – pozornost je nutno věnovat optimálnímu postavení páteře, rovnoměrnému rozvoji svalstva a kloubní pohyblivosti, dýchání – a to vše je možné pouze v dobře připravených cvičebních hodinách plných radosti a pohody!

Jarina Žitná (literatura – wikipedie, časopis „Moje zdraví“, učebnice anatomie)

Statický strečink – protahování svalů

Pravidelné zařazování protahovacích cvičení je důležité především pro udržení svalové rovnováhy, které podmiňuje dobrý funkční systém pohybového aparátu.

Při strečinku dochází k částečnému uvolnění, ale především – fyziologicky správné protažení připravuje organismus na výkon a zátěž – aktivuje totiž svaly a šlachy. Naopak, zařadíme-li strečink po výkonu a určité únavě, přispívá k odplavení produktů látkové výměny a urychlí proces regenerace.

(Únava a svalová bolest po dlouhotrvající zátěži je způsobena hromaděním krystalků kyseliny mléčné ve svalech – odplavování této kyseliny ze svalů do jater a zpět není dostatečné) pomáhá mírný pohyb, masáž, která zlepšuje prokrvení svalů, ale také gymnastická, především protahovací cvičení a plavání!

Velkým nebezpečím pro pohybový systém dnešního člověka je tzv. svalová dysbalance, tedy nerovnováha. Je přímým důsledkem sedavého způsobu života a nedostatkem

pohybu. Nerovnoměrné zatížení jednotlivých svalových skupin vyvolává i chybné pohybové stereotypy, což způsobuje bolesti příslušné partie těla – nejdříve se projevují občas, ale časem se stávají chronickými.

Protahovací cvičení se zaměřují především na svaly, které mají tendenci ke zkracování – protahujeme - svaly krku a šíje

- horní fixátory lopatky – zdvihač lopatky a horní část svalu trapézového
- velký sval prsní
- vzpřimovače bederní páteře včetně čtyřhlavého bederního svalu
- ohýbače kloubu kyčelního – sval bedrokyčlostehenní, přímý sval stehenní a nejdelší sval lidského těla – sval krečovský
- svaly na vnitřní straně stehna (přitahovače kyčelního kloubu)
- trojhlavý lýtkový sval
- hruškovitý sval (je příčinou bolesti po dlouhém sezení, nebo při namáhavém běhu)

Svaly lidského těla působí vzájemně antagonisticky – některé se zkracují, jiné ochabují, je třeba zajistit, aby se zkrácené posturální svaly nezapojovaly nebo dokonce nenahrazovaly práci svalů ochablých.

Svalová nerovnováha – dysbalance je příčinou vadného držení těla. Poznáte ho podle:

- předsunutá hlava a zvětšeného prohnutí krční páteře
- zakulaceného držení ramen (držení ramen vpřed nebo vytažení vzhůru)
- zvětšení hrudní kyfosity (vyklenutí vzad)
- nadměrného prohnutí bederní páteře – zvětšená lordosa (časté hlavně u děvčat!)
- zvýšení sklonu pánve (uvolněné břicho se vyklenuje vpřed)
- povolení napětí v kyčlích

Svaly vytvářejí svalovou soustavu, která – společně se soustavou kloubní - zabezpečuje pohyb organismu – mění chemickou energii živin na energii kynetickou. Základní vlastností svalu je kontrakce – stažení. Kosterní svalovinu tvoří příčně pruhované svalstvo, které je ovládáno mozkomíšními i míšními nervy – takže je ovládáme vůlí – zatím co svalstvo hladké pracuje stále a v podstatě je mimo naši kontrolu. Příčně pruhované svalstvo se upíná na kosti, díky němu ovládáme jazyk, svaly trupu, končetin a hlavy, bránici.

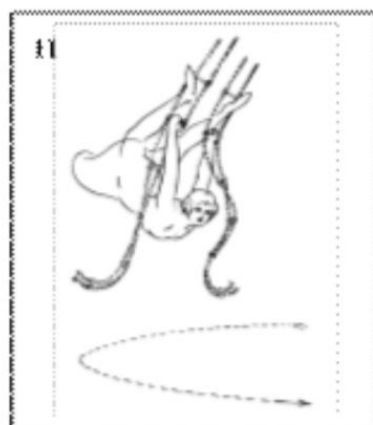
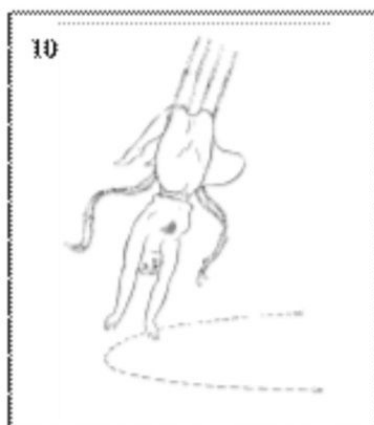
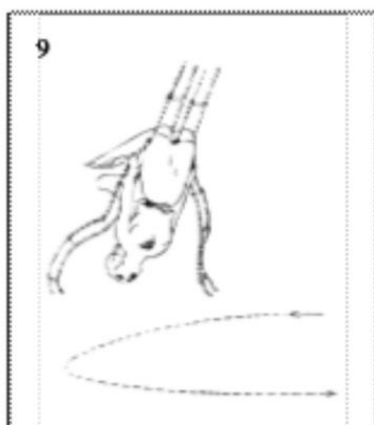
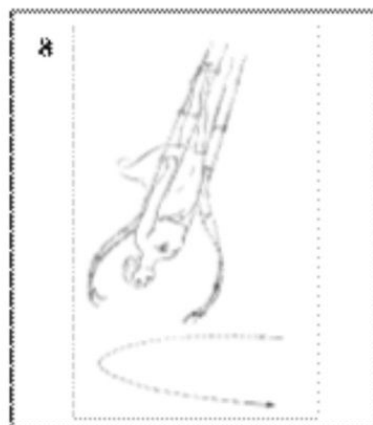
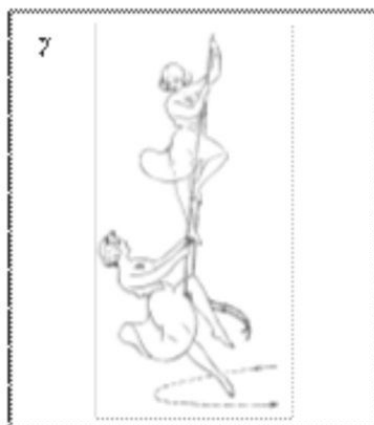
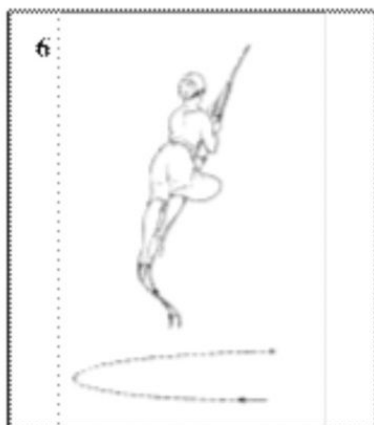
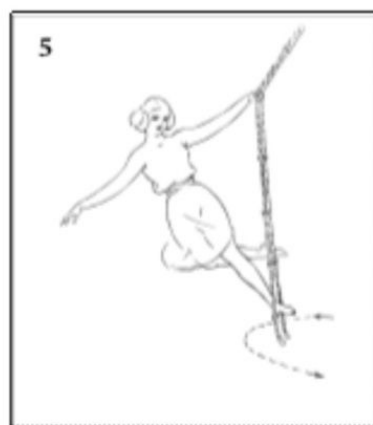
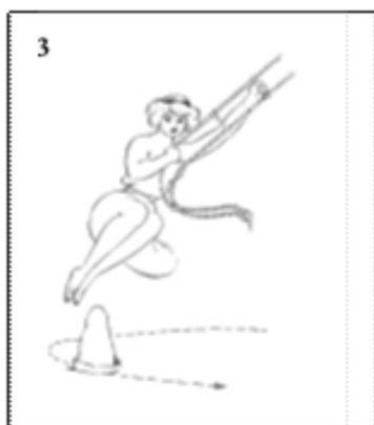
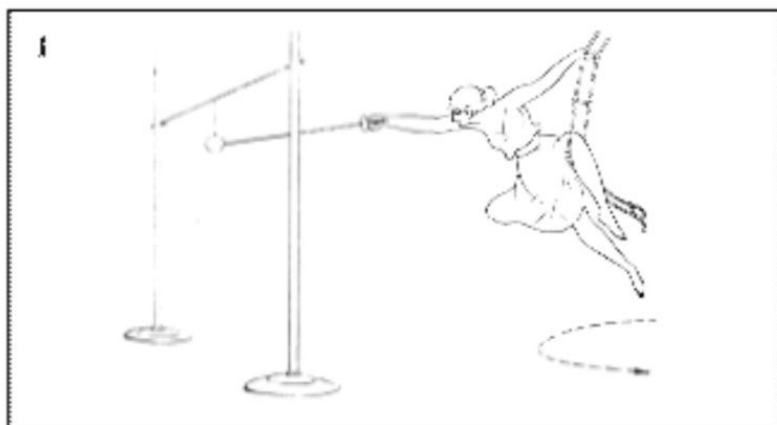
Strečing pomáhá zvyšovat pohyblivost organismu, ale nemusí být vždy přínosem. V podstatě není vhodný pro jedince, kteří se vyznačují tzv. kloubní hypermobilitou (rozsah pohybu v kloubech je zvýšen nad fyziologickou normu). V tom případě se projevuje stále zvýšené napětí posturálních svalů, ale snižování tohoto napětí není vždy v pořádku. U případů vrozené hypermobility je nutno postupovat velmi opatrně, pomalu a není na škodu poradit se se školeným fyzioterapeutem nebo lékařem.

Zásady správného protahování

- 1) Před protahováním vždy zařadit zahřátí a prokrvení svalové tkáně – buď krátkou rozvíčkou, rychlou chůzí, rozklusáním, případně i krátkou jízdou na rotopédu.
- 2) Zásadně cvičíme pomalu, tahem, nezařazujeme tvrdé, trhavé pohyby a zásadně nehmitáme. Pohyb dotahujeme do krajních poloh, abychom ho cítili, ale ne do bolesti.
- 3) Dýchání je přirozené, volné, rytmické – nezadržujeme dech.
- 4) Vždy začínáme protahováním svalů trupu a pak pokračujeme ke končetinám.
- 5) Každý cvik opakujeme několikrát, minimálně 3x, ale spíš vícekrát. V krajní poloze je nutno zůstat tak 30 – až 120 vteřin, to se řídí osobními pocity cvičence. I tady si soustavně kontrolovat dýchání a nezadržovat dech.

Jednotlivá cvičení provádíme jak ve stoje, tak i v nízké poloze – sed, klek, leh. Výhodou cvičení v nízké poloze je fixace části těla a tím snazší soustředění na protahované svalstvo nebo část těla.

Při cvičení doma potřebujete pouze minimální prostor a rozhodně nehrozí nebezpečí případné devastace zařízení bytu.

Na minulé stránce můžete vidět ještě obrázky č. 8, 9, 10, 11. Cviky na nich uvedené jsem v praxi nikdy neviděla a domnívám se, že jsou značně obtížné. V podstatě také vylučují záchranu a pomoc. Pravděpodobně je třeba nejdříve zaujmout uvedenou polohu a jiní cvičenci pak uvedou kolovadla do pohybu, raději je vynechejte!. Na obr. č. 11 je cvik, z hlediska zdravotní tělesné výchovy naprosto nevhodný, tzv. „hnízdo“!
Pro obveselení a zpestření cvičební hodin by mohlo být využití kolovadel přínosné, takže pokud se ve vašich tělocvičnách ještě vyskytují, neváhejte je použít.
Pozor na dostatek volného prostoru v okolí kolovadel a hodně zábavy!

Jarina Žitná (literatura - časopis Sokol, ročník 1914)

Sletová štafeta a Večer sokolských světél“

Sletová štafeta v září letošního roku je jakýmsi symbolickým otevřením sletového roku. Ponese do Tylova domu poselství naší připravenosti a ochoty zapojit se do sletových

příprav, samotného sletu a především do oslav výročí vzniku samostatného československého státu. Měla by také viditelně upozornit naši veřejnost na to, že se něco děje – něco, co by mělo oslovit všechny občany republiky. Je proto třeba věnovat její přípravě náležitou péči – tzn. včas připravit rozdělení tras mezi jednotami v župě, připravit jejich bezpečnostní zabezpečení a doprovodný program atd.

Sletové štafety nejsou ničím novým – střídavě se sletové poselství nosilo do Prahy, případně opačně do všech koutů naší vlasti. Kromě vlastních nohou je možno zařadit o další přesunové prostředky – kola, koloběžky, skateboardy, lodě, plavání, případně i motorové přesunové prostředky.

Dovolu, abych Vás seznámila se zprávou o štafetě, která proběhla v r. 1925 v župě Ještědské. Zprávu objevila a zaslala sestra Anička Voslařová z Děčína. (Věstník sokolský č. 37, 15. října 1925, sokolský týden, str. 726). Tak pro inspiraci:

Dorostenci a dorostenky sokolské župy Ještědské provedli v neděli 4. října pozoruhodnou propagandu věci sokolské a zvláště VIII. sletu všesokolského. Uspořádali rozestavný běh, proběhli celý obvod župy od Turnova na Liberec a přes Český Dub na Turnov za 4 a půl hodiny, prolétli sta vesničkami českými i německými a urazili dráhu 75 km, nedbali deště, větru, ani bláta, ale vesele a radostně, volajíce při předávání štafety „Zdar VIII. sletu“. Nesli širým krajem ještědským poselstvo dorostu, adresované předsednictvu župy, v němž prohlašují:

„Slibujeme, že přípravy, ke sletu nevyzní v řadách našich naplano, nýbrž že se zvýšenou pílí naše činnost bude stupňována.

Neseme slib tento městy a vískami „Českého ráje“ probíhající těž krajem horké půdy liberecké, sílení jsouce pohledem, že opět vlaje prapor náš od Ještědu k Troskám a doufáme, že příklad náš povzbudí i ty, kteří stojí mimo nás, jenž chceme získati a jimi řady naše rozmnožiti. Osmý slet všeho sokolstva v r. 1926 v Praze budiž nám heslem a světlým majákem v přípravách našich.“

Rozběh a manifestace sokolských dorostenců a dorostenek se krásně vydařil a vzbudil po celém kraji mimořádnou pozornost. Všude byli lidé na silnicích i před domky a všichni zdravili sokolské běžce srdečným voláním a povzbuzováním. Slova „Zdar VIII. Sletu“ letěla tedy v prvou říjnovou neděli po celém Podještědí a byla obyvatelstvem radostně slyšena. Zasluhou a obětavostí sokolské mládeže.

Jak to zvládneme letos? Všichni si musíme uvědomit, že slet není pouze – teď jsem málem napsala Strahov – ale těch několik krásných dnů, které nás čekají v červenci v Praze a v květnu a červnu v jednotlivých župách. Sletové akce budou probíhat celý rok a je na nás, jak se podaří a jak budou úspěšné.

Vyplují letos lodičky?

„Večer sokolských světél“ je už několik let spjat s Památným dnem Sokola, kterým se stalo výročí genocidy sokolské elity v Mauthausenu dne 8. října 1942.

Účelem pořádání této akce je hlavně její emotivnost - a je určena především dětem (i když i dospělí při ní jihnou!). Dětem proto, že citový vjem jim pomáhá pochopit tehdejší smutnou realitu i to, proč nemůžeme zapomínat, ale naopak vytvářet i u těch nejmladších pocit národní hrdosti a příslušnosti!

Organizace této akce není příliš náročná, i když je závislá na počasí. V mnoho jednotách ji už pořádají pravidelně a spojují ji s odpolední sportovní akcí, dnem v přírodě, Nocí sokoloven, lampionovým průvodem, pokládáním květin u památníků – vždy by

měla být spojena s krátkým vysvětlením situace – to je totiž účel celé akce. Ze zkušenosti vím, že citový zážitek spojený s rozumným, krátkým a emotivním výkladem zanechává v srdcích a duších našich dětí nezapomenutelný zážitek – a o to jde!

Pokud se rozhodnete „Večer sokolských světél“ uspořádat, přeji hodně zdaru a pokud se Vám bude chtít, dejte zprávu o jeho konání – i letošní lodičky totiž ponесou zprávu o naší dobré vůli !

Jarina Žitná

Sokolským cvičitelům!

„Lidé půjdou za tím, kdo před ně klade sebenáročnější úkoly, jestliže věří, že on sám nese své těžké břímě srdnatě a že má na mysli jejich bezpečnost a zdar podniku!“

(Derek Wilson: „Pirátova plavba kolem světa“)

„Co je nutné, je dobré! Ohrozí-li někdo to, cos uctíval a hodnotil, braň to stejně vášnivě, Jak silně jsi o to usiloval!“

(Karel Čapek)

„Když žít, tak žít, táhnout dál, dřít a stavět jakoby se nechumelilo!“

(Karel Čapek)

Nejenom pohybem živ je sokol „Demokracie umírá na demokracii“

To řekl, nebo napsal, ten, který měl plné právo a dostatečnou zkušenost, aby tak definoval systém, kterému celý život věřil a o jehož existenci usiloval – druhý prezident Československé republiky **dr. Edvard Beneš**.

Zasvětil svůj život budování státu a usilovné práci pro tento stát -- není jeho vinou, že se dvakrát za život dostal do situace, jejíž řešení přesahovalo tehdejší realitu a v obou případech vedlo ke katastrofě přímo ohrožující Československo jako samostatný stát a drsně a nelitostně ho uvrhlo nejen do politické, administrativní, ale především do morální a kulturní krize.

Nemám dnes v úmyslu vracet se k popisu života člověka, o kterém T. G. Masaryk striktně prohlásil: „Bez Beneše bychom neměli republiku!“ Ví se, že se narodil 28. května 1884 v Kožlanech, měl pět bratrů a jeho studentská léta rozhodně nebyla

blahobytná, spíš naopak. Oženil se s Annou Vlčkovou, která přinesla do rodiny noblesu skutečné dámy v tom pravém slova smyslu a jako Hana Benešová byla ctěna a milována celým národem.

Jako člověk byl Beneš silně ovlivněn svým učitelem, profesorem Tomášem G. Masarykem. Stal se přesvědčeným zastáncem jeho myšlenek a bez váhání se zapojil do boje o nový samostatný stát, budovaný na troskách Rakousko – Uherska. Měli jsme tenkrát štěstí – v čele tohoto boje stáli tři mužové (TGM, Štefánik, Beneš), kteří reprezentovali nový stát „se vši parádou“. Stali se známými a respektovanými svými postoji filosofickými a reálně politickými, byli to známí vědci výborně vyzbrojení jazykově a styky, kterými postupně získávali přízeň Evropy nově vznikajícímu státu.

Je pravda, že doba byla zralá na změnu politického uspořádání střední Evropy. Benešovo působení v České národní radě v Paříži je dostatečně známo. Jako politik a diplomat neměl – a dnes už vůbec nemá – konkurenci. 17 let působil jako ministr zahraničí ČSR, sedm let byl jejím prezidentem. Připočítáme-li k tomu období druhé světové války, kdy byl v emigraci stále nepopiratelnou hlavou státu, stál v čele republiky 13 let. Šestkrát byl předsedou Rady společnosti národů, předsedal i valnému shromáždění této organizace. „Vždy mluvil tak, jak sám věřil a věřil tomu, co říkal“ (A. Mackezie – „Dr. Beneš“). Byl nejchytřejším státníkem Evropy, nejpřednějším demokratem světa. To jsou fakta, které nikdo nemůže zpochybnit! Jeho zásluhou mělo Československo kredit demokratického, rozvíjejícího se státu – a to v době mezi dvěma válkami nebylo samozřejmostí. Boj za vznik, uznání a další prosperitu nového státu představoval ohromnou práci, ale byla to práce – snad se dá říci – pozitivní. Směřovala totiž vpřed, stavěla stát moderní, demokratický, stojící pevně na historických zkušenostech a kulturní úrovni národa.

Jenže časy se mění a přes všechnu usilovnou práci dochází v Evropě k politickým změnám a ke slovu se dostávají síly, které nemají s demokracií a humanismem nic společného. Německo se vlivem Hitlera fašizuje a stává se hrozbou světovému míru. K tomu přispívá i bezpáteřná politika našich spojenců, která vede k Mnichovu a pro demokrata, jakým Beneš bezesporu byl, je skutečným otrěsem. Beneš správně hodnotil tehdejší evropskou politiku a pro Hitlera se „herr Beneš“ stává nepřitelem číslo jedna. Mnichov postavil obyvatelstvo státu ochotného se bránit před hotovou věc. Smlouvy, které měly chránit demokratické státy, byly pošlapány, velmoci daly přednost míru, který mírem nebyl, ale poskytl Hitlerovi čas k přípravě další expanse. Beneš si uvědomoval, že „mnichovanství“ bude demoralizovat společnost – a že tato demoralizace bude mít dlouhé trvání. Šlo nejen o svobodu, ale i o mravní úroveň národa poznamenaného zradou. Hitlerovo Německo a fašistická diktatura nemohlo být nikdy partnerem Benešových demokratických zásad, ostatně sám Beneš byl pro tehdejší Německo nepřijatelný. Následuje druhý exil a úporný boj československé vlády, který vede k odčinění Mnichova, za který Beneš cítil osobní zodpovědnost. Nést takovou zodpovědnost je jistě největším břemenem, kterého je člověk schopen.

Válka skončila vítězstvím spojenců a již druhou porážkou Německa, které ji rozpoutalo. Beneš se vrací domů jako vítěz a milovaný a respektovaný prezident republiky. Pravděpodobně ještě netuší, že boj ještě neskončil – nedůvěřuje slibům západních spojenců, kteří zklamali v době nejtěžší a vlastně umožnili Hitlerovi další expansi, která vedla k druhé světové válce – a po této strašné zkušenosti hledá bezpečnějšího spojence. Vlivem faktu, že velkou část tíhy bojů druhé světové války nesl na svých bedrech Sovětský svaz, si plně uvědomuje, že pro poválečný vývoj bude zásadní, jak se vyvinou vztahy mezi zeměmi politické demokracie a Sovětským svazem – věří, že mírová spolupráce obou systémů je nejen možná, ale i správná a nutná. Důvěřuje v poctivost

komunistů a poctivosti politiky Sovětského svazu – jeho optimismus vycházel z normálních zkušeností a zvyklostí přesvědčeného demokrata a gentlemana. Nechal se však podvést. Přes opětné ujišťování sovětské strany o nevměšování do vnitřních věcí poválečného Československa, situace byla úplně jiná – jako vždy, když jde o moc, jdou všechny ohledy stranou. Co následovalo, všichni dobře víme....

V současnosti se stalo módou házet blátem na osobnosti, které se už bránit nemohou a které stály morálně - a prací vykonanou pro republiku a nás všechny - daleko výš než ti, kteří je dnes pomlouvají a kteří těm osočovaným nesahají ani po kotníky. Nechtějte, abych jmenovala.... Prezident Beneš je bezpochyby jednou z největších a nejsvětějších osob naší historie - přes všechny chyby, kterých se jako člověk dopustil. Je strašně snadné posuzovat určitá rozhodnutí „post festum“ – v době, kdy víme, co následovalo. Ti, kteří Benešovo jednání dnes pomlouvají a odsuzují, nemají ani tu nejmenší část jeho zodpovědnosti, nemluvě o politickém rozhledu a zkušenostech.

Konec druhé světové války byl jakýmsi předělem v dalším vývoji Evropy a jejím politickým i územním rozdělením. Po zkušenostech z minulosti bylo jasné, že je nutno vyrovnat se s národnostními problémy na určitých územích a k těm patřilo i československé pohraničí. Rozhodnutí o transferu německého obyvatelstva na území bývalé „třetí říše“ (což bylo jeho dlouhotrvajícím proklamovaným přáním!!) bylo rozhodnutím vítězných mocností, které se tak snažily odstranit možná ohniska nových sporů a nesnází. Je jistě fakt, že při odsunu docházelo i k nepřístojnostem vyvolaným emocemi, zkušenostmi s krutostmi, kterých se fašisté dopouštěli během války nejen na frontách, ale i na civilním obyvatelstvu (stejně emoce prožívali i vojáci při osvobozování koncentračních táborů!!), v celku však odsun (slovo „vyhnání“ je nepřijatelné!!) probíhal slušně a organizovaně, za což Československo získávalo veřejné uznání. Dávat prezidentu Benešovi tento odsun za vinu a podsouvat celé akci tzv. „kolektivní vinu“ je nesmysl. Je jistě pravda, že odsun postihl i ty, kteří se během války fašisticky neangažovali, stejně však je faktem, že vývoj v pohraničí po roce 1938 prokázal maximální okouzlení Hitlerovou politikou a souhlas naprosté většiny obyvatel s odtržením tzv. Sudet. Návštěvy čelných představitelů našeho státu na akcích tzv. „landsmanšaftu“ jsou normálnímu člověku, který má zájem na přirozeném lidském přátelství, nepochopitelné. Přátelství totiž nemůže být založeno na vědomé lži a zkreslování skutečnosti, kterou mnozí žijící obyvatelé pamatují z vlastní zkušenosti. Přátelství může existovat pouze mezi „rovnými“ – není jistě třeba denně připomínat fakta a události druhé světové války, ale je třeba vzít na vědomí, že to, co se stalo, nedá se odestát a z tohoto vědomí vycházet při budování budoucích přátelství mezi lidmi na obou stranách státní hranice.

Základním kamenem demokracie je všeobecná výchova, její součástí je snaha o vzdělání, aktivní vlastenectví – služba vlasti i lidem, pracovitost – a nesmíme zapomínat také na oprávněnou národní hrdost, kterou denně pošlapávají patolízalové – buď naprosto nevědomí a hloupí, nebo – a to je horší – hledající popularitu, osobní prospěch a kteří projevují především naprostou neznalost toho, co slovo demokracie ve skutečnosti znamená a co by měli, jako představitelé státu, ctít a uznávat.

Stat' o „muži, který se zasloužil o stát“ bych ráda zakončila jeho vlastními slovy, kterým ani změněné politické poměry a způsob života dnešního člověka nijak neubírají na síle a pravdivosti:

„Zásady, platící pro demokracii vůbec: je nutno mít pro demokracii alespoň do jisté míry vyspělý národ, a hlavně, je nutné mít vyspělé vůdce, hotové ke každé sebeoběti, ke každé službě demokracii až k smrti. Demokratická svoboda je statek, který je takřka v každé, i

v politicky vyspělé společnosti v nebezpečí a musí se obhajovat stále a vždycky, musí se kultivovat, opatrovat, střežit, stále zdokonalovat, pořád a pořád jí dávat nové formy při zachování jejich principů, a přitom stále, denně a vždycky pro ni lidové masy vychovávat a o jejich výhodách a mravní ceně je přesvědčovat!“

Jarina Žitná

(literatura „wikipedie“, časopis Masarykova dem. hnutí „Čas“, č. 118, dr. Beneš „Demokracie dnes a zítra“, R. Lockhard „Přichází zúčtování“)

7.června 2017 – Poslanecká sněmovna

V ten den bylo schváleno prohlášení připomínající 100. výročí bitvy u Zborova, den zahájení Brusilovovy ofensivy 1. července a den útoku Čs. střelecké brigády 2. července 1917 byly označeny za slavné dny naší historie. Uvádím text vydaného prohlášení:

„My, poslanci a poslankyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, vědomi si významu bitvy u hrdinného boje československých legionářů u Zborova pro vznik samostatného československého státu, pro formování bojových tradic naší armády a pro pěstování ducha svobody, občanské hrdosti a lásky k vlasti, přijímáme ke stému výročí legionářů toto usnesení:

„S hlubokou úctou a vděčností si připomínáme 1. a 2.

ervenec 1917 jako slavné dny naší historie. Oběti československých legionářů přinesly u Zborova velké vítězství a významně přispěly k uznání legitimacy zahraničního odboje a našeho práva na sebeurčení. Činy legionářů by neměly být nikdy zapomenuty. Hrdinové od Zborova zasloužili se o stát!“

„Čest tvoje, jméno i chvála ti po všechny zůstanou časy!“

(Vergilius)

„Naše památka bude žít tehdy, pokud jsme si ji svým životem zasloužili!“

(Plinius)

Národní identita

V přehledu událostí minulosti, které jsou a byly součástí vytváření naší národní identity se dostáváme do časového období charakterizovaného nesmírným množstvím dílčích událostí, které - v návaznosti na revoluční události roku 1848 - formovaly tehdejší svět, tedy pro nás především Evropu a s ní Rakousko, jehož součástí České země byly. Zaznamenání všech těchto důležitých událostí je mimo mé schopnosti a především mimo možnosti časopisu, jakým jsou Sokolské souzvuky. Zájemce musím odkázat na nejrůznější psané dějiny a učebnice a na internet, kde je možno najít přesně vše, co nás může zajímat a co bychom chtěli poznat důkladně.

Pro nás obecně však asi bude důležitější soustředit se na změny myšlení tehdejší společnosti, na šíření těchto myšlenek a jejich praktický dopad.

Zastavení 17. - Dědictví revoluce 1848 – 49

a druhá polovina 19. století

I když touhy a přání lidí revoluce v r. 1848 nesplnila a ani splnit nemohla, zanechala po sobě trvalé dědictví. Podstatně se totiž změnila sociální struktura společnosti – šlechta ztratila své výsady a místo vrchnostenského řízení byl zaveden systém státní správy a začala skutečně platit rovnost občanů před zákonem. Týkalo se to i Židů, což umožnilo jejich aktivní vstup a asimilaci do společnosti. Byl nastolen ekonomický liberalismus a otevřela se cesta ke kapitalistické přeměně hospodářství a značné diferenciaci společnosti.

Během revoluce v r. 1848 habsburská monarchie, která vždy zastávala naprostý absolutismus své vlády, byla nucena – i když jen dočasně – nahradit absolutismus konstitučním systémem. Politické uvolnění umožnilo vznik politického žurnalismu a veřejné mínění začalo značně ovlivňovat situaci. Sněm ve Vídni a později v Kroměříži byl prvně sněmem voleným, nebyl už sestaven na základě stavovských výsad. To byl docela určitě docela významný mezník v dějinách Evropy a nemění na tom nic ani to, že Kroměřížský sněm byl rozehán a byla vydána oktrojovaná ústava.

Velké proměny té době se uplatňovaly především na venkově – došlo k osvobození rolnického obyvatelstva zrušením roboty a poddanství. Jen v českých zemích se to týkalo asi milionu osob a proběhlo do roku 1851 - každý „osvobozený rolník“ zaplatil za svůj výkup pouze třetinu skutečné ceny a nemusel platit v hotovosti, splátky byly rozloženy na dvacet let. I když jméno tehdejšího nemilovaného ministra vnitra Alexandra Bacha zůstává u nás jakýmsi symbolem tehdejšího absolutismu, je nutno uznat, že tato transformace venkovské společnosti by mohla i dnes sloužit jako ukázka velmi promyšleného a uvážlivého zásahu do majetkově právních a společenských vztahů. Nedošlo k vykořenění venkovské společnosti, ale byla to spíše pobídka k uvědomělé a usilovné práci na svém vlastnictví. Po konečné likvidaci poddanství přešla správa na nové zřízené státní úředníky placené státem. Veřejná správa se pomalu profesionalizovala a byrokratizovala.

Efektivnější samospráva byla umožněna vydáním tzv. Prozatímního obecního zřízení – tento moderní samosprávní zákon měl 24 stran a 199 paragrafů – přes to vyhovoval. Každý občan a každé území patřilo ke katastrální obci. Protože území velkostatků obvykle leželo v různých katastrálních obcích, velkostatek nemohl fungovat jako samostatná právní jednotka. Tím byla existence těchto velkostatků vážně ohrožena – velkostatkáři mohli od té doby vstupovat do obecních voleb každý ze sebe, ale nereprezentovali žádný politický nebo sociální stav. V průběhu 50. – 60. let se pozemková aristokracie pokoušela tento stav zvrátit, ale nepodařilo se jí to.

Česká identita v té době ještě nebyla založena na vědomí nebo odporu proti Němcům, ale měla spíše sociální charakter. V prvních týdnech revoluce dokonce německy i česky hovořící obyvatelstvo Prahy postupovalo více méně společně – šlo totiž o splnění liberálních požadavků – vydání nové ústavy, zajištění národní rovnoprávnosti a získání občanských svobod. Teprve v jarních měsících roku 1848 se začal vzájemný vztah obou národností podstatně zhoršovat. Zatím co Němci z Čech, Moravy a Slezska vítali možnost sjednocení Německa, samozřejmě, včetně českých zemí, česká politická reprezentace představovaná především Františkem Palackým, Františkem Antonínem Braunerem (otec malířky Zdeňky Braunerové) a Františkem Ladislave Riegerem, usilovala o vytvoření Rakouska jako federalizovaného státu. Situace se i nadále komplikovala po svolání Slovanského sjezdu do Prahy – tam došlo – přes značnou rozdílnost názorů jednotlivých národnostních skupin – pouze k vypracování tzv. Manifestu evropským národům. Slovanské národy v něm manifestovali tzv. austroslavismus, totiž setrvání slovanských národů v rámci habsburské dynastie, ovšem na základě jejího nového federálního uspořádání. Tady se projevuje už naprosto zřetelně rozdílné národní uvědomění a politický program. Po obnovení ústavnosti a prohloubení

politické liberalizace v 60. letech 19. století se neshody změnilly v konkrétní státoprávní a národnostní boj.

Důležitou změnou byla také náboženská rovnost v českých zemích. Prominentní postavení katolické církve se stalo minulostí, židovští občané se stali plnoprávními. Ústava z prosince 1867 výslovně uznávala náboženskou rovnost.

Změna hospodářského a politického klimatu v monarchii zvolna připravovala cestu ke kapitalistické industrializaci. Reformní hospodářská politika (neoabsolutismus!) měla otupovat nároky liberálního měšťanstva na politickou moc, ekonomická prosperita přispívala k postupující vnitřní integraci obrovské říše, rozvoj podnikatelských aktivit byl podmíněn novým bankovním a úvěrovým systémem.

Mezi nejdůležitější reformy patří reforma středního a vysokého školství. Vznikají osmiletá gymnasia a filosofická fakulta se stává rovnoprávnou s fakultou teologickou, lékařskou a právníkou. Důraz byl kladen na vytvoření autonomního badatelského a intelektuálního prostředí nezávislého na státu.

V nově reformovaném státu byl vítězem sedlák, který získal půdu a byrokrat, který nahradil šlechtice a získal výkonnou moc. I tak však existovaly vážné obavy ze skutečných nebo domnělých nepřátel říše – a tak vznikají nové policejní složky, které mají dohlížet především na chování inteligence a těch, kteří se v r. 1848 angažovali. Tlak státu se tak zaměřil především na neněmecké národní společnosti – většina z nich se tomuto tlaku více méně přizpůsobila a do značné míry se přestala veřejně projevovat, značný vliv měla perzekuce těch, kteří se nepřizpůsobili.

První dědictví revoluce bylo liberální – především ve správní, náboženská a ekonomické oblasti, druhé bylo, bohužel, značně konservativní – soustavný politický dohled nad obyvatelstvem.

Domnívám se, že vysvětlení dědictví a významu změn a idejí revolučních let je podstatnější a pro chápání naší národní identity asi důležitější, než probírání jednotlivých událostí, především válek a územních sporů v druhé polovině 19. století. Těch bylo totiž tolik, že by to vyžadovalo samostatná a velmi komplikovaná vysvětlení. (Pokud to čtenáře zajímá, je možno si najít veškeré odpovědi na internetu – wikipedii, pod hesly „Evropa a české země v 2. polovině 19. století“, nebo Ústavní vývoj v českých zemích po roce 1848“ – a celé řady dalších.)

Za připomínku by však asi stálo zvyšující se napětí na Balkáně, ke kterému dochází pod vlivem pozvolného rozpadu a vlivu Osmanské říše a zvýšením národního uvědomění balkánských slovanských národů, což vedlo ke vzpourám a nepokojům, při čemž Rakousko hájilo svoje balkánské zájmy, nakonec to vedlo až k vojenské okupaci Bosny a Hercegoviny trvající od roku 1878.

Na druhé straně však období politického i sociálního uvolnění v říši je střídáno obdobím Bachova absolutismu, kdy byly práva a svobody zastaveny nebo velmi omezeny, byla zrušena ústava a rozpuštěn parlament. Rakousko ztratilo území na severu Itálie a císař byl nakonec nucen k liberálním ústupkům, které doba a obyvatelstvo vyžadovalo. Tohle období je charakterizováno úsilím o samostatné samosprávné zastoupení v monarchii.

Přes všechny politické i sociální problémy, je nutno uznat, že 50. – 60. léta století znamenala rozvoj české kultury – na příklad vybudováním Národního divadla se české země zařazují mezi moderní evropské národy. V souladu s jinými národy i u nás se projevuje zájem o minulost, lidovou kulturu a umění, které tvoří náměty většiny umělecké produkce. Tyto tendence se projevují jak v literatuře, tak v hudbě i ve výtvarném umění a česká umělecká díla se uplatňují i v zahraničí.

Celkově je nutno konstatovat, že třetí čtvrtina 19. století tvoří základ pro mohutný všeobecný rozvoj na přelomu 19. a 20. století!

Jarina Žitná (literatura: wikipedie „Dědictví revoluce 1848“ a další články, Pekařova učebnice „Dějiny československé“ a „České dějiny v datech“ od Aleše Česala).

Komu stavět pomníky?

*Marie Terezie (1717-1780), česká a uherská královna, rakouská vévodkyně
Několik důležitých faktů, o kterých se nemluví...*

Letos se věnuje hodně pozornosti 300. výročí narození Marie Terezie. V Praze má být postavena její socha, na paměť, že byla českou královnou. Ale ve skutečnosti pro ni není žádný důvod a mnozí odborníci i občanská sdružení se proti tomu oprávněně staví.

Zastánci sochy, jejíž návrh je podivným barokním symbolem panovnice, argumentují jejími osvícenými reformami, ale nikdy neřeknou, že je zaváděla až v důsledku velké zaostalosti habsburské říše ve srovnání s protestantskými zeměmi západní Evropy a v důsledku prohraných válek, na které ztratou větší části Slezska a Kladska doplatilo hlavně české království, jehož české obyvatelstvo Marie Terezie ráda neměla – přece bylo potomky kacírů. Vydala mnoho krutých nařízení proti nekatolíkům, krutě pronásledovala selská povstání, útrpné právo bylo v říši zrušeno až r. 1787 zásluhou Josefa II, podobně jako nevolnictví r. 1781. Ani v dobách hladomoru českému obyvatelstvu nepomohla. Její modernizační reformy za účelem větší efektivity ekonomiky se týkaly celé říše, pro české království však znamenaly další omezení jeho pravomocí (zrušení české kanceláře), a pokračování centralizace říše na úkor rozvoje kultury a úrovně neněmeckých národů. České národní obrození čerpalo hlavně z osvícenských humanitních kořenů a úsilí o pozvednutí úrovně českého národa vyrůstalo ze statečnosti a moudrosti obrozenců navzdory poměrům a pronásledování. Ti by si zasloužili pomníky a aby se daleko více ctily jejich statečnost a láska k českému národu.

Marie L. Neudorfllová

Kaleidoskop

srpen

Satschmo

V překladu to prý znamená „velká huba“, ale – jak jste jistě už uhádli – jedná se o jednoho z největších muzikantů minulého století. Jmenoval se *Louis Daniel Armstrong*. Narodil se 4. srpna 1901 ve městě, které vždy zvučelo hudbou a které jakoby předurčovalo jeho příští životní dráhu. New Orleans je totiž nedílně spjat s jazzem a z Armstronga, trumpetisty a zpěváka, se stal jeho živoucí symbol.

V mládí to neměl lehké, naopak! Rodiče spolu nežili, matka odložila syna na vychování ke své tchyni, ale už r. 1905 pro něj poslala, aby se staral o její tříletou dceru. Chlapec sice chodil do školy, kde se naučil číst a psát, ale zároveň se musel starat o rodinu, především shánět pro ni jídlo. A tak si vydělával jako poslíček, příležitostný zloděj a hráč v kostky (což byla jeho celoživotní vášeň!) Část svých mladých let dokonce strávil

v polepšovně. Nebylo to asi příliš radostné dětství – když mu prý jeho druhá žena o vánocích ustrojila stromek, viděl ho prvně v životě – bylo mu 40 let.

Od r. 1918 se datuje jeho vzestup v hudebním světě. Hrál a zpíval s různými skupinami, první nahrávky byly pořízeny až r. 1944 se skupinou All Stars. V Evropě koncertoval prvně v roce 1932. Objevoval se však také jako dobrý herec, vyjadřoval se přirozeně, lidé obdivovali kouzlo jeho osobnosti. Velmi často spolupracoval s „Lady jazz“ Elou Fitzgeraldovou, byl dokonalým profesionálem – a showmanem. V roce 1959 ho postihl první infarkt, zemřel roku 1971 a na smrtelné posteli se prý smál!

V březnu 1965 koncertoval asi 10 dní i v Československu. Jeden z koncertů přenášel i čs. rozhlas. U nás doma se hodně poslouchala muzika, ale byla to především klasika a myslím, že se táta, jako největší muzikant rodiny, díval na jazz trochu skrz prsty. Koncert se vysílal asi večer a já z nějakého důvodu nebyla doma. Když jsem odcházela, táta se chystal k poslechu. Byla jsem zvědava, co tomu řekne (já ostatně jazzu také zrovna nefandila!) Táta však byl po poslechu koncertu přímo u vytržení – dobrá muzika je dobrou muzikou, ať už se jedná o jakýkoliv hudební žánr.

Na „chodníku slávy“ v Hollywoodu patří Armstrongovi jedna z hvězd – jeho osobnost přímo předurčila hudební tvář století.

Penicilin

Dnes nepostradatelný lék. Vděčíme za něj v podstatě náhodnému objevu vynikajícího britského vědce *Alexandra Fleminga*. Narodil se 6. srpna 1881 ve Skotsku a po absolvování místních základních škol studoval na akademii v Kilmarnochu anorganickou chemii, magnetismus a elektřinu. Ve čtrnácti letech přešel na obchodní větev Polytechnic school v Londýně, kde se naopak studovalo všechno kromě latiny a řečtiny. Ve dvaceti letech zdědil po svém strýci 250 liber, což mu umožnilo studium medicíny na fakultě při nemocnici St, Mary. Byl vynikajícím studentem, r. 1908 složil závěrečné zkoušky jako nejlepší z ročníku, za což obdržel zlatou medaili univerzity.

V podstatě náhodou se dostal k bakteriologii, pracoval pak ve fakultní laboratoři nemocnice až do své smrti v březnu 1955.

Jeho jméno je nedílně spjato s objevem penicilinu, který od r. 1943 kdy byl prvně použit v armádě, zachránil už miliony lidských životů.

Za začátek „penicilinové kariéry“ můžeme považovat náhodné objevení plísně na starém agaru v petriho misce. Fleming si všiml, že působí na mikroby, které v části zasažené plísní, prostě mizí. Tuto plíseň pak v amerických laboratořích určili jako *Penicilium notatum* a zjistili, že hubí všechny mikroby kromě tyfu. První pokusy s pěstováním této plísně se konaly při teplotě 37 stupňů Celssia, později však byly tepelné podmínky upraveny na 20 stupňů. Plíseň působila i při velmi silném ředění 1: 600, ale rychle ztrácela své schopnosti. Vývar, na kterém se penicilin pěstoval, však v lékařství nemohl být použit, bylo nutno získat penicilin čistý! Původně byl o nový objev poměrně malý zájem, o vyčištění penicilinu se pokusili bakteriologové Raistrick a Clutterbuck – bez úspěchu. Teprve r. 1940 čistý penicilin připravil oxfordský chemik Ernst Chain a biochemik Howard Florey. Byl testován na zvířatech, r. 1941 ho dostal prvně člověk.

V době druhé světové války nebyly britská vláda schopna financovat další výzkum a výrobu. Další zkoumání se přeneslo na půdu USA, kde se zjistilo, že jiné plísně schopnost ničit bakterie prostě nemají. Původní kultura penicilinu byla získána z plesnivého melounu, z něj pocházejí i všechny dnešní kultury. Obrovský úspěch novému léku zajistila media – po zveřejnění v New York Times - zájem začaly mít farmaceutické společnosti, které – ve spojení s Flemingovými známostmi umožnily v r.

1942 výrobu penicilinu ve velkém. V r. 1943 byl nový lék prvně použit v armádě – přišel v pravý čas!

25. října 1945 obdrželi všichni tři hlavní autoři – Fleming, Chain a Florey Nobelovu cenu za medicínu. Fleming je pohřben v katedrále sv. Pavla v Londýně.

Bohužel, určité kmeny bakterií si častým používáním vytvořily proti penicilinu resistenci.

V českých zemích byl penicilin prvně vyroben pod označením BF Mykoin 510 v chemicko - farmaceutické továrně Benjamin Fragner v Dolních Měchopucech (dnes Zentiva).

„Zdraví je nejdůležitější kvalitou těla!“

(Aristoteles)

„Nejlepší léčbou je prevence!“

(Platon)

Návrat svatováclavské koruny do Prahy

Stalo se 9. srpna 1791, při příležitosti korunovace císaře Leopolda. Ta se konala 6. září 1791 v Praze.

Koruna je nejstarší a nejvýznamnější částí českých korunovačních klenotů. Nechal ji zhotovit Karel IV. – už za života svého otce Jana Lucemburského. Koruna nikdy nebyla přímým vlastnictvím českého krále, prostřednictvím nebeského patrona patřila celé zemi. Používala se jen výjimečně a toto pravidlo se udrželo až do dnešních dnů, bývá totiž vystavena pouze při velmi výjimečných příležitostech a důležitých výročích.

Koruna je ztělesněním české státnosti, udržovala vědomí o svébytnosti Českého království v Evropě. Stala se symbolem pro všechny české země.

Tzv. svatováclavské koruně předcházela koruna přemyslovská, kterou však Karel IV. daroval buď do pokladu dómské pokladnice v Cáchách nebo na bustu sv. Zikmunda do Polska.

Dobře se podívejte na křížek na vrcholu koruny, Je to relikviář, ve kterém byl uložen údajný trn Kristovy koruny – při poslední restauraci koruny tam však trn chyběl.

První zmínka o koruně pochází z r. 1351 v ochranném dokumentu vystaveném papežem Klimentem VI. Měla spočinout na lebce sv. Václava uzavřené v relikviářové bustě ze zlaceného stříbra, kterou zhotovili za Václava II. Roku 1387 je uvedena v inventáři pražské katedrály jako „corona sancti Wenceslai“, pramenech bývá označována jako „corona regni Bohemiae“. Prvně ji měl na hlavě sám Karel IV. roku 1347, posledním korunovaným českým králem byl Ferdinand V. Habsbursko – Lotrinský.

Vzácná relikvie byla uložena v chrámu sv. Víta, na Karlštejně, ale také v Zemských deskách, a na Staroměstské radnici. Za Marie Terezie byla uložena ve Vídni – císařovna totiž měla obavy z nevěrnosti českých zemí. Do Prahy se vrátila tedy těsně před Leopoldovou korunovací r. 1791.

České korunovační klenoty tvoří svatováclavská koruna, jablko a žezlo – má nevyčíslitelnou hodnotu – nejen materiální (drahé kameny a zlato), ale především uměleckou a historickou. Je uložena v kryptě pod svatováclavskou kaplí v chrámu sv. Víta a krypta je uzavřena sedmi zámky. Klíče opatrují přední představitelé republiky – prezident, předseda Senátu, předseda Poslanecké sněmovny, předseda vlády, primátor hlavního města Prahy, pražský arcibiskup a metropolita kapituly sv. Víta na Hradčanech.

Říká se, že posadí-li si ji na hlavu ten, komu nepatří – tak do roka zemře. Naposledy to udělal Reynhard Heydrich – předpověď se splnila – nepřežil atentát, spravedlivý soud českého národa.

Vlastenci – požár a Národní divadlo

Jen málokdo zná pohled na vznosnou budovu divadla, které vzešlo z touhy, lásky a úsilí českého lidu, ze střechy Tyršova domu. Ve dnech dvanáctého všesokolského sletu jsem tam týden spala. Vracela jsem se sem ze Strahova, plná radostných dojmů. Sletišťe už bylo dávno prázdné, ale při pohledu přes řeku na divadlo, ve kterém jsem strávila mnoho krásných chvil a na druhé straně imponující osvětlený Pražský hrad s katedrálou sv. Víta a kupole barokního sv. Mikuláše nad střechami Malé strany, jsem měla pocit, že už nemohu být šťastnější. Tady ke mně mluvil domov – a po tom, co jsem zažila nahoře na sletišti mi bylo jasné, že my všichni, kteří se této léta očekávané národní slavnosti zúčastňujeme se nějakým způsobem podílíme na jeho přítomnosti a budoucnosti.

O výstavbě „kamenného“ divadla, kde se bude hrát česky, usilovali čeští vlastenci už někdy v roce 1844, ale teprve v lednu 1845 předložil František Palacký úřadům žádost o povolení k jeho výstavbě. Toto povolení bylo uděleno už v dubnu téhož roku, ale první veřejné provolání k zahájení sbírek bylo vydáno až za šest let, v dubnu 1851.

Sbírka se stala celonárodní, lidé, i ti nejchudší, přinášeli často jen pár halířů, byla vypsána loterie, ale kromě toho přicházely peníze i od institucí, jako třeba od Zemského výboru Království Českého, od českých vlastenek, které uspořádaly obrovský bazar na Žofíně, nemalým obnosem přispělo i Rakouské císařství, sám císař František Josef I. a celá řada českých hraběcích rodin.

V roce [1853](#) byl zakoupen pozemek pro stavbu. V roce [1862](#) byla zahájena stavba [Prozatímního divadla](#), které bylo dokončeno za šest měsíců a otevřeno [18. listopadu](#) téhož roku. Po otevření Národního divadla byly obě budovy spojeny v jednu. Dnes se zde nachází šatny a zázemí technického personálu.

Na den 16. května 1868 se připravovalo uložení základního kamene budoucího stánku národní kultury. Jenže kromě základního kamene z Řípu se do Prahy sjely další a další delegace přivázející kameny z historicky významných míst země. – z Blaníka, Radhoště, Vyšehradu, Hostýna, Žižkova, Svatoboru u Sušice, Boubína, Zlatého koně u Koněprus, Trocnova, Práchně u Horažďovic, Čerchova, Buchlova, Lipníku, Helfštýna, Doudleb a dalších. Trochu opožděně dorazila i deska z tehdy druhého největšího města Čech – Chicaga, se známým nápisem „Co srdce pojí, moře nerozdvojí!“ Konal se obrovský průvod Prahou, na kterém byly kameny vezeny ne stavenišťe, slavnost se stala národním svátkem, kterého se zúčastnilo 100 – 150 tisíc lidí.

Divadlo bylo otevřeno 11. června 1881 premiérou Smetanovy Libuše za přítomnosti korunního prince Rudolfa. Hrál se v něm ještě jedenáct dalších představení – pak přišla katastrofa. Obrovský požár proměnil 12. srpna 1881 chloubu národa v ruinu. Shořelo hlediště, kupole, opona Fr. Ženíška i jeviště.

Za dalších 47 dní bylo vybráno přes milion zlatých – Národní divadlo bude přece jenom stát! Solidarita, láska, neústupnost, věrnost ideálům, „vlastenectví“? Všechno! Národní bylo znovu otevřeno 18. listopadu 1883 – znovu Libuší!

Bitva u Domažlic – 14. srpna 1431

Konala se v prostoru mezi dnešními Domažlicemi a Kdyní. Husité zde porazili křižáky čtvrté křižové výpravy téměř bez boje. Vrchním velitelem křižáckých vojsk měl být Zikmund Lucemburský, k velkému zklamání vojska však předal velení moravskému markraběti Fridrichovi. Proti husitům stála vojska Jindřicha z Plevna (Norimberk), kardinála Cesariniho, arcibiskupa Kolínského, vévody saského, knížete Bavorského, jednota v Braniborech, Mohuče, Bavorska, Švábského městského svazu.

Na druhé straně pod vedením Prokopa Holého bojovali vojáci všech husitských svazů i měst.

Slovo pamětníka:

Téhož roku 1431 kolem svátku sv. Petra násilně vtrhla do Čech slavná knížata Fridrich, markrabě míšeňský, vévoda bavorský Hanuš a jakýsi kardinál vyslaný panem Evženem IV., tehdejším papežem a mnohá jiná knížata, hrabata, baroni a páni s lidmi císařských měst na západě. Položili se táborem u města Tachova, v tom kraji leželi vévodové asi dva týdny a kolem hradu Švamberka i kolem Tachova vypálili mnoho městeček a vsí, říkalo se, že dvě stě a více. Proti nim statečně vytrhli třetí a čtvrtý den před Nanebevzetím Panny Marie kněz Prokop a druhý Prokop zvaný Malý se svými vojsky, totiž s tábory, sirotky, viklefsty a pražany... Když pak Němci poznali, že tito postupují proti nim, utekli přes les za Domažlicemi, někteří z nich je pak pronásledovali tím lesem a vzali Němcům, jak se všeobecně říkalo, přes tři tisíce vozů s velkými i menšími děly v počtu dobře sto třicet a s rozličnými jejich věcmi, oděvy, zbraněmi, koňmi, stříbrnými číšiemi i zlatým křížem řečeného pana kardinála. Při tom pronásledování pobili více než dvě stě lidí, většinou Italů řečeného kardinála a pak se s velkou kořistí vrátili do Čech.

Bartošek z

Drahonic

Debakl křížáckých vojsk byl poučením, že husitská vojska prostě nelze porazit a přiměl křížáky vyjednávání o platnosti čtyř artikul pražských na basilejském koncilu.

Jan Neruda – klasik české literatury

Jdete-li dnešní Nerudovou, původně Ostruhovou ulicí směrem vzhůru k Pražskému hradu, uvidíte po levé straně „Dům u dvou slunců“ – narodil se tam v červenci 1834 Jan Neruda. Zemřel 22. srpna 1891 a jeho pohřeb se stal velkolepou národní manifestací.

Studoval na malostranském gymnasiu, pak neúspěšně práva. Nedokončil ani studia na filosofické fakultě a stal se učitelem češtiny a němčiny. Jako novinář byl představitelem generace, která se hlásila k odkazu K. H. Máchy – „májovci“.

Nikdy se neoženil, nedobře skončil vztah s jeho první láskou Annou Holinovou, daleko více ho však poznamenal vztah se spisovatelkou Karolinou Světlou. Ani jeho další vztahy – s Terezií Macháčkovou, která mu zemřela a Annou Tichou, od které ho dělil velký věkový rozdíl – nebyly úspěšné. Zůstal sám, celý život bojoval s hmotnou nouzí, nakonec z něj však byl uznávaný žurnalista, spjatý především s časopisem Hlas, který se však za tři roky své existence sloučil s Národními listy. Oba tyto listy, zároveň jako celá Nerudova tvorba, byly orientovány výrazně demokraticky.

Nerudovy fejetony byly většinou úzce spjaty svými náměty s Prahou, byl také uznávaným literárním kritikem a překladatelem.

Dílo, které po něm zůstalo, se stalo součástí pokladu české literatury. Z prozaické tvorby to jsou „Arabesky“, ale především také „Povídky malostranské“, které byly dokonce i zfilmovány. Snad ještě více známá je jeho tvorba básnická, vyznačující se bohatým jazykem, ale také pesimismem. Známé jsou sbírky „Hřbitovní kvítí“, „Prosté motivy“, „Zpěvy páteční“, „Balady a romance“ a „Písň kosmické“.

Září

Antonín Dvořák - česká hudba a svět

Je nejznámějším reprezentantem české hudby ve světě. Jeho typická melodika, rozmanitost motivů a jejich instrumentální i orchestrální zpracování činí jeho hudbu přitažlivou a zajímavou všem generacím posluchačů.

Narodil se v Nelahozevci 8. září 1841 jako syn řezníka a původně se měl také řezníkem vyučit. Místo toho však odešel v šestnácti letech do Prahy na varhanickou školu a od roku 1862 hrál na violu v orchestru Prozatímního divadla pod taktovkou Bedřicha Smetany. Oženil se sestrou své první lásky Josefíny Čermákové (ta se provdala za hraběte Kaunice) Annou a měl s ní 9 dětí.

V roce 1877 upoutal pozornost Johannese Brahmsa, který ho doporučil berlínskému nakladateli Simrokově – pro něj také napsal první řadu Slovanských tanců. Přátelství s Brahmesem trvalo až do Brahmsovy smrti. Odpočinek Dvořák trávil ve Vysoké na příbramsku, kde měl zámeček jeho švagr hrabě Kounic, od kterého odkoupil a pro své potřeby upravil ovčín se špýcharem.

Dvořákovo dílo se prosazovalo nejen doma, ale i za hranicemi. Obrovský úspěch mělo předvedení „Stabat mater“ r. 1884 v Londýně. Otevřelo mu v podstatě možnost proniknout na anglickou hudební scénu, „Rekviem“ mělo dokonce roku 1891 premiéru v Birminghamu, doma teprve o rok později. Jeho vážnost jako skladatele dokládá i získání čestného doktorátu na universitách v Praze a v Cambridgi. R. 1892 byl pozván do USA, kde působil jako ředitel americké národní konservatoře až do roku 1895. Jeho „Novosvětská symfonie“ mu přinesla světovou proslulost. Je známo, že to byla první hudba, která zazněla na Měsíci po přistání amerických kosmonautů.

V r. 1891 na své 60. narozeniny byl císařem Františkem Josefem I. povýšen do šlechtického stavu, stejně jako další představitel české kultury, básník Jaroslav Vrchlický. Dvořák zemřel neočekávaně 1. května 1904 na mozkovou mrtvici.

Dvořákovo dílo představuje specifické hudební chápání, vychází ze syntézy klasicistně romantické, prozrazuje slovanský ráz, ale uplatňují se např. v Novosvětské i prvky hudby černošské a indiánské.

Dvořák napsal 9 symfonií, četné velké instrumentální a instrumentálně vokální skladby („Stabat mater“, „Rekviem“, „Svatá Ludmila“, „Te Deum“), 5 koncertních ouvertur, písně a sbory, koncerty klavírní, pro violoncello i housle a 10 oper.

Jeho jméno nese kráter na planetě Merkur a planetka č. 2055.

Dvořákova hudba byla i hudební předlohou několika velkých pohybových skladeb!

Henri de Toulouse – Lautrec

Podivná, znetvořená postava slavného malíře je soustavně spojována s pařížskou bohémou, kabarety, tančírnami, nevěstinci a tržišti – s Montmartrem koncem 19. století. Mnozí z nás si jistě ještě pamatují vynikající životopisný film *Moulin Rouge*.

Henri de Toulouse – Lautrec zemřel v 36 letech 9. září 1901, narodil se v listopadu 1864 v nádherném jihofrancouzském městě Albi. Městu vévodí monumentální katedrála svaté Cecílie postavená v letech 1282 – 1864 z nápadných červených cihel. V jejím sousedství leží bývalý biskupský palác „de la Berbie“, kde je dnes museum nejslavnějšího rodáka z Albi – je jím právě malíř Henri de Toulouse – Lautrec. Pocházel ze staré šlechtické rodiny, u které vlivem vzájemných svazků uvnitř rodiny docházelo ke genetickým změnám a degenerace se projevila, bohužel, i u známého malíře. Byl postižen degenerativními změnami především dlouhých kostí, které rostly velmi pomalu a po pádu za schodů a zlomeninách, se jejich růst zastavil úplně. Přes neustálé zdravotní

potíže a určitou deformací obličeje, byl veselým, chytrým a těžko zvládnutelným dítětem, naprosto závislým na matce. Celý život trpěl pocitem méněcennosti a obavami ze samoty.

Od mládí kreslil a maloval – všechno., co viděl kolem sebe. V Paříži na něj měli vliv jeho učitelé i seznámení se současnou malířskou generací (Gogh, Gauguin, Seurat atd.) Celý jeho život byl svázán s bohémským Montmartrem a jeho kabarety, tančírny, životem modelek, tanečnic a prostitutek, které mu byly vděčnými modely. Na jeho obrazech a plakátech jsou zpodobněny i konkrétní osobnosti tehdejšího Montmartru – Jean Avrilová nebo ještě známější La Gaulue, zvěčněná na pověstném plakátu snad nejznámějšího tamějšího podniku Moulin Rouge.

Bohužel, nadaný malíř léčil svoje zdravotní i citové problémy alkoholem, nakazil se syfilidou. Nějaký čas byl dokonce internován v psychiatrické léčebně, jako důkaz, že je zdravý a nepatří tam, vytvořil cyklus maleb z cirkusového prostředí. V posledních letech se jeho stav rychle zhoršoval, pracoval už jen těžko a ve 36 letech odešel z tohoto světa.

◆

Biskupský palác, dnes museum HTL

: *Salon v Rue des Moulins* (1894)

Přijedete-li někdy do Albi, prohlédněte si dobře zachovalé středověké město a navštivte určitě Palais de la Berbie, kde je největší Lautrecovo muzeum, najdete tam jeho obrazy, kresby, plakáty a grafické listy. Je toho úctyhodné množství – Lautrec je autorem 737 olejomalb, 275 akvarelů, 5084 kreseb a 359 litografií. Velkou část jeho díla si právě můžete prohlédnout právě v Albi, prostředí v paláci ještě zvětšuje dojem z celého jeho díla. Věřte mi, byla jsem tam!

Hokej a tenis

V obou těchto sportovních disciplínách nás kdysi - až do své nucené emigrace – úspěšně reprezentoval **Jaroslav Drobný**. Narodil se 12. října 1921 v Praze a zemřel v Londýně 13. září 2001.

Hokej hrál v letech 1936 – 1949 za LTC Praha, byl členem reprezentačního družstva, které na MS 1947 vyhrálo zlatou medaili a o rok později, tedy v r. 1948 na OH v Londýně se umístilo na druhém místě a získalo stříbro. Roku 1997 vstoupil do hokejové síně slávy.

Velké úspěchy slavil i v tenise. Jedenáctkrát zvítězil spolu s Vladimírem Černíkem v Davis Cupu, v r. 1954 vyhrál Wimbledon a v letech 1951 a 52 French Open.

Roku 1983 vstoupil do tenisové síně slávy a 14. června 2012 mu byla za přítomnosti prezidenta republiky Václava Klause odhalena pamětní deska na Štvanici, se kterou byl spjat jeho sportovní život.

Zajímavé je, že se účastnil Wimbledonu jako sportovec reprezentující 4 různé země Československo, Protektorát Čechy a Morava, Egypt a nakonec Velkou Británií.

První česká svatá

Byla jí *Ludmila*, babička českého knížete Václava, která ho vychovala. Narodila se asi v roce 860, datum smrti známe přesně. Bylo to 15. září 921, kdy byla zavražděna po dlouhých sporech se svou snachou Drahomírou, vdovou po mladším Ludmilinu synovi Vratislavovi. Ludmila byla pravděpodobně buď dcerou pšovského knížete, ale spíš pocházela za Srbska.

Přijetí křesťanství manželů Bořivoje a Ludmily na Moravě přímo od arcibiskupa a věrozvěsta Metoděje, posílilo mocenskou převahu Přemyslovců v českých zemích. Po Bořivojovi nastoupil jeho syn Spytihněv a po jeho smrti jeho mladší bratr Vratislav. Ten roku 921 zemřel a moc v zemi byla rozdělena mezi jeho vdovu Drahomíru a matku Ludmilu. Neshody mezi oběma ženami (otázky spolupráce se Saskem nebo Bavorskem) vyvrcholily 15. nebo 16. září 921, kdy byla Ludmila uškrcena.

Požívala velké úcty jak u svého vnuka Václava, tak i u obecného lidu. Václav přenesl r. 925 její ostatky do Prahy, kde dodnes leží v kostele sv. Jiří na Hradčanech.

Jaroslav Seifert - nositel Nobelovy ceny

Především však to byl a je básník nejmilovanější a nejčtenější, básník, který se nikdy nebál veřejně stát za svým přesvědčením – za což býval ovšem často trestán zákazem publikování a dalšími ústrky.

Nedokončil studia na gymnasiu – raději se toulal po Praze, stal se členem Komunistické strany, ze které byl vyloučen za protest proti bolševizaci vedení strany v r. 1929, byl vyloučen i z vedení Devětsilu (spolu s K. Teigem redigoval jeho revoluční sborník), po roce předsednictví ve svazu českých spisovatelů byl opět zbaven funkce, protože veřejně protestoval proti vstupu vojsk na naše území. Vyjádřil se naprosto nepokrytě: „*Jako jsme si dali na podstavec první tank, který přijel v květnu 1945 do Prahy, tak si dáme poslední, který opustí naši vlast!*“ Není divu, že byl v nemilosti režimu, ale nedal se poučit a v r. 1977 se stal jedním z prvních signatářů Charty. Ani režim však nemohl zabrzdit básníkův tvůrčí rozlet a maximální oblibu čtenářů – v 60 letech byl jmenován národním umělcem a 10. prosince 1984 obdržel Nobelovu cenu za literaturu.

Seifertovy verše si člověk snadno pamatuje, jsou psány nádhernou češtinou – a pro svou melodičnost jsou často recitovány. Je známo, že Jaroslava Seiferta poutalo dlouholeté přátelství se slovenským hercem Ladislavem Chudíkem, který se přednesem Seifertových veršů učil češtině.

Nepohodlný básník zemřel v lednu 1986 a protože hrozilo, že z jeho pohřbu bude národní manifestace, byla z jeho příprav vyloučena rodina a bezpečnost mu asistovala v kostele sv. Markéty v Břevnově, kde se pohřeb konal.

Netroufám si jmenovat všechny krásné tituly Seifertových básní (je jich příliš mnoho), – ale kdo je někdy četl, nikdy na ně nezapomene a stále se k nim vrací.

Nezapomenutelná zářijová výročí

12. září 1822 - se narodil jeden ze zakladatelů Sokola Jindřich Fugner

14. září 1886 - se narodil Jan Masaryk, dlouholetý ministr zahraničí a syn TGM

14. září 1937 - zemřel první prezident republiky Tomáš Garrigue Masaryk

17. září 1832 - narodil se Miroslav Tyrš, tvůrce sokolské myšlenky

30. září 1938 - v Mnichově rozhodnuto „o nás, bez nás“!

Nezapomeňme!!

Kaleidoskop připravila Jarina Žitná

Naši furianti – sletový seriál 2

Od dětských let pojilo Stroupežnického přátelství s bratry Mikolášem a Janem Alšovými. Zejména Jan byl jeho velmi dobrým přítelem, po němž vyžadoval Ladislav přátelství a náklonnost až přílišnou. Nikdo nemůže vědět, co se ve skutečnosti mezi oběma přáteli odehrálo, snad Stroupežnický žárlil na Janovu dívku, alespoň částečně lze některé věci odvodit z dochované korespondence. O Velikonocích roku 1867 měl Ladislav příteli Janovi vyhrožovat, že na něho jeho dívce cosi prozradí. Nikdo se už asi nedozví, jak vše doopravdy proběhlo. Stroupežnického výhrůžka byla myšlená v žertu, ale citlivý Jan ji zřejmě vzal hodně vážně. Na Velký pátek se zastřelil přímo před očima své dívky na lovu. Bližší okolnosti smrti zůstávají zahaleny tajemstvím. Bolest v srdci Stroupežnického ze ztráty přítele byla nezměrná. Na Janovu rakev položil kytici rudých růží... V srpnu roku 1867 dochází k další tragédii v životě Stroupežnického, pouhý půlrok po smrti přítele Jana. Vypravil se tehdy na obchůzku polí ve společnosti hospodářského adjunkta Kadlece. Ladislav tehdy vystřelil na domnělého pytláka. Verze o této události se rozcházejí. Podle té nejčastější byl na poli jistý František Charvát, syn hajného, sklízejíci jetel. Jeho měl Stroupežnický postřelit. Některé verze však říkají, že Charvát zranění jen předstíral. Nicméně Stroupežnický v té chvíli neunesl situaci a v domnění, že zabil člověka, se sám pokusil o sebevraždu a postřelil se. Rána mířila pod bradu, došlo k roztržení obou čelistí, poranění jazyka a roztržení nosu. U Stroupežnického zřejmě došlo k pomatení smyslů. Výstřel přežil, proto skočil do rybníka, ale i před utopením byl zachráněn. Na pražské chirurgické klinice dr. Viléma Weisse na něj ještě čekala řada bolestivých operací v obličeji, z rány mu bylo vyňato víc než sto úlomků kostí. Zlatník pak pacientovi vytvořil dokonalý umělý chrup, zlaté patro, a protože si Ladislav ustřelil i nos, tak i voskový nos, podobný stříšce, přidržený brýlemi, které zakrývaly jizvu se dvěma zlatými rourkami pro hleny. Mluvil však už napořád špatně, huhňavě. Brada zůstala přes všechnu chirurgickou obratnost trvale znetvořená. Býval to smělý, drzý mládenec, teď se z něho stal plachý, bojácný samotář. Nikdy v životě se nenechal fotografovat. Dřív by ho ani nenapadlo vzít knížku z otcovy knihovny, ale teď se do nich přímo ponořil. Zamiloval si překlady Williama Shakespeara. Po návratu do Cerhonic si začal doplňovat své chabé znalosti vzdělání, naučil se konečně řádně psát česky. Večerní a noční toulky s brokovnicí na rameni vystřídalý výlety na Zvíkov a Orlik, chodil tam s Mikolášem Alšem. Nezajímaly ho ani tak velké historické události, jak spíš drobné příběhy, a lidi, kteří je prožívali. *"Tento zájem ve mně vzrostl, když se otec rozhodl, abych pořídil soupis zámeckého cerhonickeho archivu. Probíral jsem se starými listinami, četl jsem staré zápisy, zamiloval jsem si starou češtinu. Tehdy mě také poprvé napadlo, že bych se mohl stát spisovatelem."*

Pokračování příště

Bohumil Gondík, člen vzdělávacího sboru ČOS

Svědkové národní minulosti ***Hrad Kost – perla Českého ráje***

„Hrad je tvrdý jako kost a kost patří psovi!“ tak se prý podle pověsti o neúspěšném obléhání hradu vyjádřil husitský hejtmán Jan Žižka. Ve skutečnosti Žižka Kost nikdy neobléhal a nikdy také nebyl nucen obléhání hradu vzdát.

K hradu se nejlépe dostanete ze Sobotky kolem Semtínské lípy, nebo půvabným údolím Plakánku. Je jednou z dominant oblasti případně nazývané Českým rájem. Je to kraj rozeklaných skalních útvarů tvořících známá skalní města, kraj hlubokých stinných údolí, věčně šumících zelených borovic, zemědělských území a malých vesnic a městeček, potvrzujících svým vzhledem práci a lásku místních obyvatel.

Hrad sám ohromuje svým monumentálním vzhledem na vysokém skalním ostrohu, kde se setkávají tři údolí původně močálovitá. Dnes je obklopeném dvěma rybníky – Bílým a Černým (třetí rybník – Labutí – byl zrušen). Hrad byl postaven z místních zdrojů, robotníci z okolí (až z Turnova a Hrubého Rohozce) ho stavěli z kvádrů místního pískovce. Vznikl přibližně ve stejné době jako Karlštejn. Založen byl r. 1349 Benešem z Vartemberka, po něm se dědictví ujali jeho synové Jan a Markvart, oba vysoce postavení zemští úředníci za Karla IV. V době bojů s Václavem IV. se však postavili do řad odbojné české šlechty. Po roce 1405 se stal pánem na Kosti Jan z Kunštátu. Dnešní podoba hradu je výsledkem celé historie jeho vzniku, událostí, které zde probíhaly – stavebních úprav a požárů. V 19. století zde byly provedeny podstatné úpravy – hrad totiž vyhořel v noci z 18. na 19. květen roku 1635 a od té doby postupně chátral, v r. 1690 se zřítily jeho postranní zdi do nádvoří, paláce byly změněny na sklady obilí. Zbyly pouze místnosti v přízemí šeleberského a věžového paláce, kam byly umístěny byty úředníků. Ke stavebním úpravám došlo mezi léty 1874 – 75. Byly provedeny v duchu neogotizace, ale pro nedostatek financí bylo provedeno pouze to nejnnutnější. Stejným způsobem se postupovalo i ve století dvacátém. K větším opravám došlo až v roce 1946 (na podzim r. 1946 hrad znovu vyhořel) – byla provedena především oprava střech biberštejnského paláce a od r. 1953 zde probíhaly rozsáhlé asanační a restaurační práce,

jejichž výsledkem je dnešní podoba hradu. Najdete zde i rozsáhlou sbírku středověkého umění, která stojí za vidění, stejně jako celá stavba i nádherný rozhled – jako na dlani zde máte oba rybníky, nejbližší rokle a údolí, můžete tu pozorovat skutečný přírodní „ráj“, takže se přestanete divit poetickému pojmenování celé této oblasti.

Nejstarší období hradu klademe do období mezi roky 1349 až 1414. Sem patří tzv. Bílá věž, hradby a starý palác, který měl obytné účely. Původní padací most byl později nahrazen mostem kamenným. V okrouhlé Červené věži sídlil kaplan a v druhém patře se nacházela hradní kaple. Ve druhé polovině 14. století byl postaven další palác, tzv. „věžový“ a na čtvrtém nádvoří kaple sv. Anny. Ta byla zřejmě založena až po smrti hradního pána Jana z Kunštátu r. 1409.

Dalšími majiteli hradu byl Mikuláš Zajíc z Hazemburka, který byl přívržencem Zikmunda Lucemburského a jako všichni Zajícové odpůrcem husitů. 6. listopadu 1419 vypověděl dokonce válku Pražanům, ale 22. května 1420 byl poražen Janem Žižkou u Královské obory v Praze. V 15. století se obohatil o části pozemků cisterciáckého kláštera a za věrnost byl jmenován nejvyšším sudím a tento úřad držel i za vlády Ladislava Pohrobka. Byl dokonce zvolen do komise, která měla přezkoumat majetkové přesuny v době husitských válek, ovšem nikdy neměl čisté ruce. Majetek pak převzali jeho synové Jan a Oldřich z Vartemberka. V r. 1443 byl Jan členem delegace českých pánů, kteří jednali o vyslání nezletilého Ladislava Pohrobka do Čech. Ladislav ho pak jmenoval nejvyšším dvorským sudím a tento úřad zastával i v prvních letech vlády Jiřího z Poděbrad. Později se ovšem oba bratři začlenili mezi katolickou šlechtu a stali se členy tzv. Jednoty zelenohorské bojující proti Jiřímu. Hazemburkové zastávali vysoké státní úřady za Matyáše Korvína a později i Vladislava II. Jagellonského.

R. 1497 koupil panství Jan ze Šeemberka, nejvyšší kancléř Království českého. To byl umírněný katolík, kterého uznávali i utrakvisté. Za jeho vlády byl přistavěn na Kostí tzv. šeemberský palác a provedeny další úpravy. Janův syn pak prodal r. 1524 panství Janovi z Biberštejna, který dal postavit tzv. nový palác s výhledem do Plakánku. Biberštejnové však vymřeli a panství přešlo r. 1556 do majetku Kryštofa z Lobkovic. Došlo k dalším úpravám, r. 1576 vznikl v podhradí panský pivovar, nové nádvoří a na místě zbořené hradní brány byla postavena socha Jana Nepomuckého. Lobkovicové drželi panství a hrad do r. 1637 – za zmínku stojí paní Polyxena z Lobkovic, manželka nejvyššího kancléře království. Jejím prvním manželem, který jí zanechal značné jmění, byl Vilém z Rožmberka. Jedna zajímavost – po pražské defenestraci 22. května 1618 paní Polyxena ukrývala svržené místodržitele. Znehodnocené peníze jí umožnily obrovské nákupy pozemků. Panství pak předala synovi Václavu Eusebiovi, ale nakonec Kost koupil pán severních Čech Valdštejn. Ten Kost vlastnil v letech 1632 – 1634, kdy byl zavražděn v Chebu a panství bylo vráceno Polyxeně. Hrad byl pak obsazen císařskou armádou a v noci z osmnáctého na devatenáctého května 1635 vyhořel. Majitelé neměli dost prostředků na opravu všech způsobených škod a hrad byl prodán Heřmanu Černínovi z Chudenic, který v mládí doprovázel Kryštofa Haranta z Polžic a Bezručic na výpravě do Palestiny a stal se dokonce vyslancem v Cařihradě. Zastával výnosné úřady, byl povýšen do hraběcího stavu a jako hejtman Starého města pražského měl přímý dohled nad popravou sedmadvaceti českých pánů 21. června 1621 na Staroměstském náměstí. Byl mezi nimi i jeho rodný bratr Diviš a bývalý přítel Kryštof Harant. Oženil se pak s vdovou po svém bratrovi a připravil jeho děti o dědictví po otci. Využil doby pobělohorské k nesmírnému obohacení okrádáním poražených.

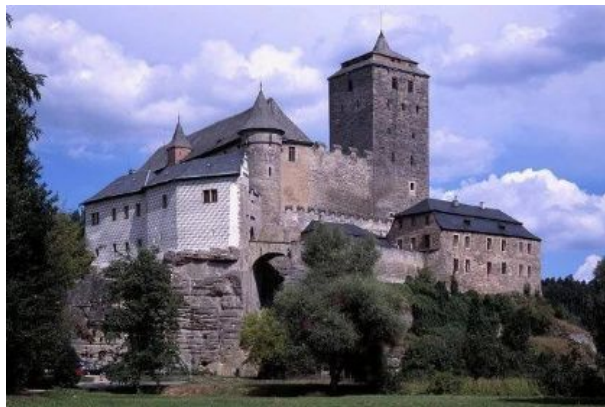
Po roce 1690 byl už původní vzhled hradu neobnovitelný. Snížena byla Bílá věž, odstraněno cimbuří, v přízemí šeemberského paláce zřízeny byty pro úředníky a v prvním patře šeemberského paláce obnoveny místnosti šlechty. Černínové vládli na Kostí do r. 1738, pak ho byli pro dluhy nuceni prodat bohatému dvořanovi Václavu

Kazimírovi Netolickému z Eisenberka. Po roce 1769 hrad zdědil rod Vratislavů Netolických, po nich zde vládli jejich italská příbuzní.

To jsou však pouze suché statistické údaje, které neříkají nic o tom, jak zde žili, pracovali, milovali i nenáviděli místní obyvatelé – jak šlechta, tak i drobní lidé v podhradí a v okolí. Dnes je hrad oblíbeným turistickým – poměrně snadno dostupným – místem a zároveň výchozím bodem do okolní krásné přírody, poznamenané letitým úsilím a prací člověka. Hrad sám působí kompaktně, budovy jsou opravené, zastřešené – skoro se zdá, že se tu od dob střídajících se šlechtických rodů nic nezměnilo. V každém případě Kost patří mezi celkem zachovalé svědky naší národní minulosti – a stojí za návštěvu.

Nevím, jak je to v současnosti, ale na rybníku pod hradem mívá své sídlo agresivní labuťák, před kterým se bylo dobře mít na pozoru. Jinak tu vládne klid a mír.

Jarina Žitná (literatura Průvodce Českým rájem a wikipedie)

Zprávy z jednot a – tentokrát ze Slovenska

Nevím, čí vinou jsme se dověděli o pořádání sokolského sletu – tentokrát v malé obci Gajárech nedaleko Malacek- hodně pozdě.. Mnozí z nás mají ještě v paměti krásné dny společně prožité na sletu v Trenčíně – na Slovensko vždy jezdíme rádi. Hranice, nehranice – cítíme se tam doma!

Ke zprávě o připravovaném sletu, prvním, který pořádala nově konstituovaná Sokolská unie Slovenska, jsem se dostala čistou náhodou letos někdy v druhé polovině března. Dost pozdě, uvážíme-li, že obě skladby z ČOS, které se chtěly zúčastnit (gymnaestrádní skladba a skladba Koncert) se naposled cvičily před dvěma roky v Brně a v Plzni. Bylo nutno dát vědět cvičencům do žup, zjistit počty těch, kteří se chtěli zúčastnit i navzdory značným finančním nákladům, které s účastí byly spojeny (především doprava), pak sestavit nové cvičební celky a nakonec to vůbec nejdůležitější – totiž „oprášit“ skladbu, zopakovat ji a zorganizovat domluvu mezi cvičitelkami o doplnění celků. Mluvím teď především za skladbu Koncert, kterou jsem organizovala, ale nepochybuji o tom, že sestra Jurčíčková, která zodpovídala za skladbu

gymnaestrádní, má podobné zkušenosti. Ukázalo se, že když se chce a skladby se cvičenkám líbí, tak jde všechno.

Slet pořádala Sokolská unie Slovenská, pořadatelství na sebe vzala sokolská jednota v Gajárech spolu s místní obcí. Během sobotního dopoledne, kdy se konaly sletové soutěže ve volejbale, florbale a petangu, se na místním stadionu (velmi pěkném!) konaly zkoušky, dopoledne se zkoušela část nové skladby připravované na XVI. Všesokolský slet v příštím roce, odpoledne zkoušely skladby ČOS – lépe řečeno skladba Koncert, protože gymnaestrádní skladba se zkoušela v Brně a cvičenci přijeli teprve večer.

Vše probíhalo v naprosté pohodě a klidu. Cvičenci a cvičenky velkých skladeb přijeli výborně připraveni, takže jim ani složitá choreografie nedělala potíže. Je ovšem nutno zhodnotit neuvěřitelnou kázeň, elán a dobrou vůli všech – takhle by to mělo vypadat i v životě. Sobotní program byl zakončen diskotékou na stadionu.

Začátkem akce byl slavnostní průvod obcí, čas po ukončení průvodu ještě před začátkem vystoupení vyplnil folklorní soubor Slunečnice, na který bylo radost se dívat. Kromě vystoupení zápasníků měla všechna sletová vystoupení gymnastický charakter a s výjimkou skladbičky pro předškoláky, kterou zacvičily děti z místních školek, měly všechny skladby – alespoň podle mne – vysokou úroveň. Vtipnou skladbou bylo vystoupení mažoretok, které jako téma svého cvičení zvolily známou hudbu z filmu „Sestra v akci“ – cvičení mělo švih a bylo výborně předvedeno. To samé by se dalo říci o dvou podiových skladbách autorky Jitky Hejtmánkové. Obě tyto skladby měly netradiční náčiní, které bylo dobře využito, technika zvoleného náčiní v pořádku, zvolená hudba byla inspirativní, radostná a cvičenky naprosto uvolněné. Jsem přesvědčena o tom, že po vhodné úpravě by obě skladby snesly celoplošnou choreografii. V každém případě je sestra Hejtmánková slibnou autorkou do budoucnosti.

S trochou nostalgie byla do programu zařazena část skladby Věrné grady Písnička, kterou zacvičila Věrná garda ze sousední župy Slovácké, konkrétně cvičenci sokolské jednoty ve Veselí n .Mor. Vybrali si ze skladby ty nejatraktivnější části, především téměř znárodnělou „písničku českou“, která v provedení starších cvičenců vždy budí emoce u obecnstva. Bohužel však cvičil pouze malý celek cvičenců, což bylo škoda.

Pak už zbývaly pouze tři velké skladby dvě už použité v minulosti a jedna úplně nová. Byla však zacvičena pouze její část – úvodní. Hudebním doprovodem a podkladem pohybu byla světoznámá melodie polky „Škoda lásky“. I když, bohužel, tuto hudbu nepovažuji za nejvhodnější pro připravovanou skladbu „československou“, která by měla prezentovat naši společnou minulost a naše spojení, musím přiznat, že byla perfektně využita, skladba působila svěžím, radostným dojmem, pohyb perfektně odpovídal hudbě i možnostem cvičenek, ze kterých přímo prýštila radost z pohybu. Celkový dojem – i s využitím neobvyklého náčiní, barevných „křidel“, která nevyžadovala speciální techniku, ale byla značně efektní – byl výborný a emoce cvičenek i obecnstva byly značné. A ještě něco – snad za největší přednost této první části skladby považuji její prostorovou choreografii, kterou cvičenky perfektně zvládaly.

Druhé dvě velké skladby známe z provedení v Brně, v Plzni, Praze a asi i jinde. Gymnaestrádní skladba „Tři generace“ stavěla na odlišném i shodném pohybu tří generací a byla ukázkou spolupráce a soužití lidí různých věkových kategorií. Choreograficky stavěla na využití tří barev tvořících trikoloru, měla výbornou, i když značně obtížnou prostorovou choreografii a působila spontánností pohybu cvičenců.

Jako autorka skladby „Koncert“ se chci právě u ní trochu zastavit. Byla ukázkou toho, co dokáže s cvičenkami strhující hudba – kompozice nahraná Berlínským (nebo Londýnským?) orchestrem spojovala nejznámější motivy klasické hudby, které si přímo říkaly o pohyb. Nahrávku této klasické hudby už mám, ani nechci říkat kolik roků a jsem na ni zvyklá občas cvičit v normálních cvičebních hodinách. Takže když jsem byla

před Sokolským Brnem o skladbu požádána, byl můj výběr jednoduchý a pohyb byl hotov za dva dny. Práci ovšem dal popis, nad kterým jsem seděla všechny podvečery svého pobytu u modrého moře na ostrově Murter. Skladbu nebylo možno dost dobře rozdělit na klasické věty a oddíly. Po dlouhém přemýšlení jsem ji dělila podle jednotlivých hudebních motivů – oratorium Mesiáš, Carmen, Troubadour, Faust a Markétka a dvě části inspirované hudbou málo známe opery „Piráti z Penzance“ a staré anglické písně „Rule of Britania“. Jednotlivé úseky skladby se od sebe značně lišily, což usnadňovalo počítání při nácviu (maximálně do 16 taktů). Kromě toho – melodie byly natolik známé, že nácvik usnadňovaly. Tempo skladby nedovolovalo žádný odpočinek nebo oddech a přímo hnalo cvičenky k výkonu. Domnívám se, že právě toto dělení skladby usnadnilo opakování skladby po dvou letech před zájezdem do Gajár. Na rozdíl od prvních dvou uvedených skladeb, které působily především svou spontánností a radostí z pohybu, tato skladba vyžadovala přesnost a eleganci a - ke své maximální spokojenosti - musím říci, že cvičenky této požadavek beze zbytku splnily. Jejich nadšení bylo nakažlivé – domnívám se, že jsme společně zapracovaly na přesném pohybu vedeném do maxima – i na výchově hudebního vkusu i poznání vybraných skvostů operní hudby.

Přiznám se, že jsme všem zúčastněným celkům v různých župách zaslala své osobní poděkování – bylo zač děkovat!

Jinak jsme asi všichni byli v Gajárech nesmírně spokojeni. Organizačně bylo vše zařízeno, nedocházelo k žádným problémům ani co se týče ubytování nebo stravování, při zkouškách vládl klid a srdečné povzbuzování těch, kteří právě seděli na tribuně. Zkouškové problémy se vztyčováním vlajek byly vyřešeny, takže celý úvodní ceremoniál zahájený Sukovou fanfárou, proběhl důstojně. Přestavili se v něm zástupci všech přítomných skladeb. Trochu mne mrzelo, že po skončení programu cvičenky poslední skladby odpochovaly a osířelé vlajky i historické prapory zůstaly na ploše stadionu.

Na Gajáry budou docela jistě v dobrém vzpomínat cvičenci všech skladeb – opět jsme se přesvědčili, že je nám dobře pohromadě a že sokolské bratrství a sesterství existuje!

Závěrečné slovo - pokračování za tečkou!

Tečkou za minulým cvičebním rokem byl slet v Gajárech. Snad všichni jeho účastníci se tam mohli znovu ověřit sílu sokolské pospolitosti. Po návratu jsem, jménem cvičenek skladby Koncert, poděkovala organizátorům – podle slov herce Ladislava Chudíka je hezké, když si lidé mohou poděkovat a mají za co.

Vážené a milé sestry a bratři v Gajárech!

Ráda bych Vám všem poděkovala za krásné dva dny, které jsme na Slovensku prožily. Píšu Vám jménem cvičenek skladby Koncert. Byly jsme šťastné, že si můžeme skladbu ještě jednou zacvičit – věříme, že se líbila.

Byly jsme překvapeny a dojaty milým přjetím, dobrou organizací, sokolskou atmosférou a pocitem sounáležitosti, kterou cítili všichni cvičenci. Škoda, že podobných akcí nemůže být víc!

Je nám jasné, že jste se při přípravě sletu potýkali s celou řadou problémů – známe to z vlastní zkušenosti, ale nakonec všechno dopadlo víc než dobře, což dokumentuje spokojenost, nadšení a vděčnost zúčastněných cvičenců. Doufáme, že si podobnou zkušenost odnesou slovenští cvičenci příští rok i

z Prahy, kde bychom měli společně oslavit vznik prvního novodobého státu našich zemí – Československé republiky.

Slet v Gajárech nás všechny přesvědčil, že podstatné nejsou hranice, ale pocit vzájemného bratrství a sesterství – společné ideály a společné srdce!

Přejeme Slovenské sokolské unii mnoho zdaru v další práci, klid, spokojenost a věčnou touhu jít společně se světovým sokolským hnutím dál a výš! Svět totiž potřebuje „lidi dobré vůle“!

Ještě jednou vřelé díky – patříme k sobě!

Obrátím trochu známé pořekadlo: „Dobrý konec, ještě lepší začátek!“ Začátek cvičebního roku, který vyvrcholí sletem, jako sokolským příspěvkem ke stému výročí vzniku republiky.

Slet sám jako takový není rozhodně cílem sokolské činnosti – cílem je práce všedního dne, výchova slušných lidí, kterým není lhostejné bezpráví, politické machinace a všechno to, co poškozuje a znehodnocuje úroveň české společnosti. Sletem však vystupujeme z určité – nechtěné – anonymity na veřejnost a ukazujeme výsledky, kterých jsme za posledních šest let dosáhli. V případě XVI. Všesokolského sletu a stého výročí vzniku Československé republiky by naše snahy měly být mimořádně silné. V sázce je důkaz, že Sokol tu je stále a nemíní se vzdát idejí, které v minulosti ovlivňovaly svobodu, demokracii a bratrství v našem státě.

Nashledanou na značkách budoucího sletu!

Nazdar!

Jarina Žitná